

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Pasvalio rajono savivaldybei

2016-09-23 Nr. 4-01-7141

El. p. rastine@pasvalys.lt

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VEIKLOS SRITYSE

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, atliko korupcijos rizikos analizę Pasvalio rajono savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybė) vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo procedūrų organizavimo ir kontrolės; viešųjų pirkimų, susijusių su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymu, tiesimu, srityse.

Atliekant korupcijos rizikos analizę, taip pat įvertintas korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimas.

Korupcijos rizikos analizės atlikimo pagrindas: STT 2015 m. gruodžio 30 d. rašte Nr. 5-01- nurodytas sprendimas.

Korupcijos rizikos analizę atliko: STT Panevėžio valdybos Korupcijos prevencijos poskyrio viršininkė Rita Škutienė.

Korupcijos rizikos analizę pradėta: 2016 m. birželio 1 d.

Korupcijos rizikos analizę baigta: 2016 m. rugsėjo 5 d.

Nurodytose Savivaldybės veiklos srityse korupcijos rizikos analizė atlikta pirmą kartą.

Analizuotas laikotarpis nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d.

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS TURINYS

1. Korupcijos rizikos analizės apimtis ir metodai.....	3
2. Savivaldybės veikla organizuojant saugų eismą, skirstant ir naudojant lėšas, skirtas vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti ir prižiūrėti.....	5
2.1. Saugaus eismo organizavimas.....	6
2.2. Dėl Savivaldybės veiklos skirstant ir naudojant kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas.....	8
2.2.1 Dėl kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašų.....	10
2.2.2 Dėl seniūnų prašymų dėl Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir eismo sąlygų užtikrinimo.....	11
2.2.3 Dėl Komisijos kelių būklei įvertinti ir pirmumo prioritetams patvirtinti.....	13
2.3. Dėl fizinių ar juridinių asmenų dalyvavimo vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūroje, taisyme, tiesime	15
2.4. Informacijos viešinimas.....	16
3. Savivaldybės veikla organizuojant vietinės reikšmės kelių ir gatvių taisymo (remontavimo) ir priežiūros procedūras bei vykdant jų kontrolę.....	18
3.1. Pirkimo procedūrų atlikimo pradžia.....	19
3.2. Viešojo pirkimo komisija.....	20
3.3. Pirkimo vykdymo etapas.....	23
3.4. Pirkimo sutarties vykdymo etapas.....	25
4. Motyvuotos išvados.....	29
5. Pasiūlymai.....	31
Priedai:	
1 priedas. Atliekant korupcijos rizikos analizę naudoti ir įvertinti teisės aktai, dokumentai ir informacija.....	33
2 priedas. Korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimas Savivaldybėje.....	37
3 priedas. Vertinant korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą, analizuoti teisės aktai, dokumentai ir informacija.....	46
4 priedas. Pateiktų pasiūlymų įgyvendinimas.....	48

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Tikslas:

Nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų Savivaldybės valstybės tarnautojams ar jiems prilygintiems asmenims (toliau - Savivaldybės darbuotojai) padaryti korupcinio pobūdžio pažeidimų vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo; viešųjų pirkimų, susijusių su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymu, tiesimu, srityse, ir pateikti pasiūlymų, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir Savivaldybės veiklą minėtose srityse padarytų skaidresnę, esant būtinumui teikti siūlymus dėl savivaldybės korupcijos prevencijos programos pakeitimo.

Uždaviniai:

1. Nustatyti Savivaldybės lygmens teisinio reglamentavimo trūkumus.
2. Nustatyti teisės aktų įgyvendinimo Savivaldybės veikloje problemas.
3. Išanalizuoti praktinį administracinių procedūrų vykdymą Savivaldybėje ir nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius.
4. Pasiūlyti korupcijos riziką mažinančių priemonių.
5. Įvertinti savivaldybės korupcijos prevencijos programos pakeitimo būtinumą.

Objektas:

Savivaldybės veikla saugaus eismo organizavimo, vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo procedūrų organizavimo ir kontrolės; viešųjų pirkimų, susijusių su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymu, tiesimu, srityse; korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimas.

Subjektas:

Savivaldybės administracija.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.
2. Interviu metodas (Savivaldybės darbuotojams pateikti klausimai).
3. Viešosios informacijos stebėjimas ir analizavimas (Savivaldybės interneto tinklalapis, Viešųjų pirkimų tarnybos interneto tinklalapis, informacija žiniasklaidoje).

Atliekant korupcijos rizikos analizę vertinti dokumentai ir informacija, nurodyti 1-ame priede. Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis (2015 m. Eurobarometro sociologinis tyrimas „Verslo požiūris į korupciją“);

2. Galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus analizuojamose srityse;
 3. Darbuotojų ir padalinių atstumą nuo centrinio padalinio;
 4. Darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją;
 5. Darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį;
 6. Laikymąsi įprastos darbo tvarkos;
 7. Pasvalio savivaldybės komisijų (Eismo saugumo komisijos, Viešojo pirkimo komisijos ir kt.) darbuotojų rotacijos lygį;
 8. Atliekamos veiklos ir sudaromų sandorių dokumentavimo reikalavimus;
 9. Teisės aktų priėmimo ir vertinimo sistemą;
 10. Veiklos, dokumentų viešumą ir prieinamumą visuomenei.
- Jeigu Savivaldybė prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

2. SAVIVALDYBĖS VEIKLA ORGANIZUOJANT SAUGŲ EISMA, SKIRSTANT IR NAUDOJANT LĖŠAS, SKIRTAS VIETINĖS REIKŠMĖS KELIAMS IR GATVĖMS TIESTI, TAISYTI IR PRIŽIŪRĖTI

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 32 punkte yra įtvirtinta savarankiška, t. y. įstatymų nustatyta (priskirta) savivaldybių funkcija – *savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas*. Šios funkcijos turinys apibrėžiamas Lietuvos Respublikos kelių įstatyme, kuris nustato automobilių kelių plėtojimo, priežiūros ir naudojimosi jais teisinius pagrindus. Atsižvelgiant į transporto priemonių eismo intensyvumą, socialinę ir ekonominę reikšmę, keliai yra skirstomi į valstybinės ir vietinės reikšmės kelius, pastarieji yra skirtingų ūkio subjektų, daugiausia savivaldybių, nuosavybė.

Nors vietinės reikšmės keliai ir gatvės yra savivaldybių nuosavybė, jų plėtra ir priežiūra yra finansuojama daugiausia valstybės lėšomis. Vienas iš vietinės reikšmės kelių ir gatvių finansavimo šaltinių yra Kelių priežiūros ir plėtros programa (toliau - KPPP), kurios finansavimo ir administravimo vykdytoja yra Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Lietuvos automobilių kelių direkcija), pasirašanti finansavimo sutartis su programos lėšų gavėjais. Savivaldybė 2016-01-28 raštu Nr. ARB - 204 pateikė informaciją, kad 2014 m. Savivaldybei iš KPPP lėšų buvo skirti 705 804 eurai (2 437 000 litai) (pagal Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2014 m. gegužės 15 d. finansavimo sutartį Nr. S-273/ASR – 314; pagal Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2014 m. balandžio 15 d. finansavimo sutartį Nr. S-174/ASR – 127), iš rajono biudžeto skirta 232 840,23 eurų (803 950, 24 Lt). 2015 m. Savivaldybei iš KPPP lėšų buvo skirta 1 181 853 eurai (pagal Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2015 m. kovo 19 d. finansavimo sutartį Nr. S-132/ASR – 89; pagal Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2015 m. balandžio 28 d. finansavimo sutartį Nr. S-379/ASR – 353), iš rajono biudžeto skirta 224 478,23 eurų. Pažymėtina, kad KPPP lėšų dalis, skiriama savivaldybių vietiniams keliams bei gatvėms tiesti, taisyti bei prižiūrėti, yra ribota, kadangi tiesiogiai priklauso nuo bendrų šios programos finansavimo lėšų. Dėl to savivaldybėms, planuojančioms vietinės reikšmės kelių ir gatvių infrastruktūros plėtros ir priežiūros priemones, yra labai svarbu turimas lėšas racionaliai paskirstyti ir efektyviai panaudoti. Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad išsamus ir skaidrus gaunamų bei skiriamų lėšų paskirstymo ir panaudojimo procedūrų reglamentavimas savivaldybių vidaus teisės aktuose turi didelę reikšmę formuojant antikorupcinę aplinką.

Be to, Specialiųjų tyrimų tarnyba, nustatydamą korupcijos rizikos analizės atlikimo būtinumą šioje Savivaldybės veiklos srityje, įvertino, kad Savivaldybės veikla atitinka šiuos Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje nustatytus kriterijus: tobulintina savivaldybės

veiklos priežiūros sistema; priimami sprendimai yra susiję su materialine ar kitokia interesanto nauda; savivaldybės įstaiga yra savarankiškas biudžetinių asignavimų valdytojas.

2.1 Saugaus eismo organizavimas

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktorius 2011 m. gegužės 31 d. įsakymo Nr. DV-466 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės eismo saugumo komisijos sudarymo“ 1 punktu sudarė Pasvalio rajono savivaldybės eismo saugumo komisiją (toliau - Komisija), 2 punktu patvirtino Komisijos nuostatus (toliau - Nuostatai). Nuostatų 3 punkte nustatyti Komisijos uždaviniai: *„nustatyti prioritетines saugaus eismo gerinimo kryptis ir priemones, parengiant eismo saugumo programą (3.1 p.), koordinuoti Savivaldybės teritorijoje esančių subjektų, Savivaldybės administracijos teritorinių padalinių – seniūnijų - veiklą, susijusią su saugaus eismo programos vykdymu“ (3.2 p).* (Pastebėtina, kad Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktorius 2012 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. DV-634 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2012-2015 metų eismo saugumo programos patvirtinimo“ patvirtino Pasvalio rajono savivaldybės 2012-2015 metų eismo saugumo programą, kurioje nustatė tikslus, uždavinius, uždavinių įgyvendinimo priemones bei jų vykdytojus - atsakingas institucijas).

Nuostatų IV skyriuje „Komisijos darbo organizavimas“ reglamentuota Komisijos veikla, išsamiai nustatant Komisijos pirmininko įgaliojimus. Nuostatų I skyriuje apibrėžta, kad *„Komisija sudaroma iš septynių narių, Savivaldybės administravimo subjektų ir valstybinio administravimo subjektų savivaldybėje, nevyriausybinių organizacijų atstovų“*, tačiau Komisijos nuostatuose nenustatyta Komisijos narių kadencijų trukmė, rotacija.

Apibrėžiant Komisijos funkcijas, Nuostatų 4.4 p. nustatyta, kad Komisija *„teikia siūlymus Savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams dėl reikalingų atlikti darbų eismo saugumui gerinti“*; 4.5 p. - *„teikia siūlymus dėl rajono švietimo įstaigų bei kitų ūkio subjektų ar fizinių asmenų skatinimo už iniciatyvą ir atliktus darbus eismo saugumui gerinti“*. Darytina išvada, kad Komisija įgaliota priimti rekomendacinio pobūdžio sprendimus. Nuostatų 4.3 p. nustatyta, kad Komisija *„nagrinėja gautus prašymus, skundus“*, bet, remiantis šiais Nuostatais, ne visiškai aiškios Komisijos įgaliojimų ribos, t. y. privalomo ar rekomendacinio pobūdžio sprendimus Komisija įgaliota priimti. Be to, nenustatyti sprendimų priėmimo terminai, sprendimų apskundimo, informavimo apie priimtą sprendimą tvarka ir terminai bei atvejai, kai Komisijos nariai turėtų nusišalinti, o tai sudaro sąlygas kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktui ir priimti subjektyvaus pobūdžio sprendimus.

Komisijos nuostatų 11 punkte įtvirtinta, kad Komisijos posėdžiai vyksta ne rečiau kaip 2 kartus per metus; iš pateiktų 2014 – 2015 m. Komisijos protokolų matyti, kad analizuotu laikotarpiu Komisija dirbo intensyviai, Komisijos posėdžiai buvo kviešti 10 kartų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – *Viešojo administravimo įstatymas*) 31 straipsniu, *administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinė procedūra negali būti baigta, administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas gali ją pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie administracinės procedūros termino pratęsimą pranešama raštu arba elektroniniu paštu (kai skundas gautas elektroniniu paštu) ir nurodomos pratęsimo priežastys.*

Pagal Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių ir prašymo, skundo ar kito kreipimosi priėmimo faktą patvirtinančio dokumento formos patvirtinimo“ 34 punktą, *asmenų prašymai, išskyrus asmenų prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tuoj pat, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo užregistravimo institucijoje, pagal Taisyklių 35 punktą, jeigu asmens prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitais atvejais, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užtrukti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo ir visų reikiamų dokumentų užregistravimo institucijoje, institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų. Pratęsus Taisyklių 34 punkte nustatytą terminą, institucija nedelsdama išsiunčia asmeniui pranešimą raštu ir nurodo prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis.*

Išanalizavus Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Eismo saugumo komisijos 2014–08–28 posėdžio protokolą Nr. TE - 4 matyti, kad buvo pažeisti asmenų prašymų nagrinėjimo terminai. M. V. ir L. M. Z. prašymai buvo gauti 2014-06-03, sprendimai priimti 2014-08-27.

Išanalizavus Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Eismo saugumo komisijos 2015–02–19 posėdžio protokolą Nr. TE -1 matyti, kad vaikų darželio prašymas buvo gautas 2014-11-25, o sprendimas priimtas 2015-02-18.

IŠVADA

Įvertinus Eismo saugumo komisijos veiklą reglamentuojančius nuostatus, matyti, kad savivaldybėje nors ir yra aptarta Eismo saugumo komisijos veikla, tačiau jos veikla priimant

sprendimus nėra pakankamai detalizuota, neaptarta sprendimų vykdymo kontrolė. Be to, pasitaiko atvejų, kai Komisijai nagrinėjant prašymus bei skundus pažeidžiami nagrinėjimo terminai.

PASIŪLYMAI

Inicijuoti Pasvalio rajono savivaldybės eismo saugumo komisijos nuostatų pakeitimą, aiškiai nustatant Komisijos funkcijas, Komisijos narių kadencijų trukmę, rotaciją, sprendimų priėmimo terminus, sprendimų apskundimo, informavimo apie priimtą sprendimą tvarką ir terminus.

Užtikrinti, kad asmenų prašymai būtų nagrinėjami nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų, atsakymai būtų pateikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

2.2. Dėl Savivaldybės veiklos skirstant ir naudojant kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas

Lietuvos Respublikos kelių įstatymo ir Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo nuostatų turinio analizė, taip pat šių įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų analizė leidžia daryti išvadą, kad vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti skirtos lėšos naudojamos pagal savivaldybių pateiktus ir su Lietuvos automobilių kelių direkcija suderintus objektų sąrašus. Už svarbių valstybei vietinės reikšmės kelių (gatvių) tikslinio finansavimo objektų suderinimą, darbų kokybės priežiūros kontrolę atsako Lietuvos automobilių kelių direkcija, o už „<...> objektų projektų, sąmatų ir techninių dokumentų parengimą <...>“ ir „<...> lėšų tikslinį panaudojimą atsako savivaldybės ir atitinkamos institucijos <...>“¹. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose yra reglamentuoti tik KPPP lėšų, skirtų Savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, šaltiniai, objektų, kuriems gali būti panaudojamos tokio pobūdžio lėšos, sąrašas ir KPPP lėšų panaudojimo tvarka, galima teigti, kad įstatymų leidėjas suteikia diskrecinius įgaliojimus vietinės reikšmės kelių ir gatvių savininkams ir (ar) valdytojams (šiuo atveju – savivaldybėms) patvirtinti vidaus teisės aktus, reglamentuojančius KPPP finansavimo lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, paskirstymo tvarką (KPPP lėšomis finansuotinių objektų atrankos procedūras).

Remiantis Pasvalio rajono plėtros iki 2020 m. strateginiu planu, patvirtintu Pasvalio savivaldybės tarybos 2014 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. T1-112, 2012 m. Pasvalio rajono vietinės reikšmės automobilių keliai su danga sudarė 92,7 proc. vietinės reikšmės automobilių kelių ilgio. Didžioji dalis (75,5 proc.) kelių buvo dengti žvyru. 2010–2012 m. Pasvalio rajone šešiais kilometrais mažėjo kelių su žvyro danga ir atitinkamu skaičiumi didėjo kelių ilgis su patobulinta danga.

¹ Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-04-21 nutarimu Nr. 447, 6 punktas.

Vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo bei remonto darbai planuojami ir vykdomi pagal Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programos 2014-2016 m. objektų sąrašą, patvirtintą Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio 2 d. sprendimu Nr. T1 – 44 (papildytą Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 28 d. sprendimu Nr. T1 -37). Vadovaujantis Savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2015-02-27 išvada apie kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų panaudojimą, „*lėšos panaudotos pagal paskirtį, sutartyse numatytiems tikslams*“.

Pasvalio rajono savivaldybės taryba, siekdama užtikrinti jos vietinės reikšmės kelių (gatvių) gerą būklę ir tinkamą KPPP lėšų, skirtų vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, paskirstymą ir naudojimą, 2015 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T1-21 patvirtino Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuriame nustatė ir lėšų paskirstymo seniūnijose prioritetus. Pažymėtina, kad 2016 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T1-46 Aprašo 7 punktu Savivaldybės taryba detaliai reglamentavo, kokių santykiu KPPP finansavimo lėšos yra paskirstomos vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrai ir taisymui bei kapitalo investicijoms², taip pat pozityvu, kad numatė dalį lėšų skirti saugaus eismo priemonėms keliuose ir gatvėse įgyvendinti.

Kadangi analizuojamu laikotarpiu galiojo 2015 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T1-21 patvirtintas Aprašas, kuris 2016 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T1-46 buvo pakeistas, antikorpociniu požiūriu vertinant Savivaldybės veiklą KPPP lėšų paskirstymo ir naudojimo srityje buvo remtasi konkrečių veiksmų atlikimo metu galiojusiais vidaus teisės aktais, o teikiant rekomendacijas dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo buvo atsižvelgiama į korupcijos rizikos analizės atlikimo metu galiojančius Savivaldybės vidaus teisės aktus.

Įvertinus Savivaldybės nustatytą teisinį reglamentavimą ir jos veiklą iš KPPP gautų lėšų vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti paskirstymo srityje (nuo Pasvalio rajono seniūnijų seniūnų prašymų dėl kelių ir

² Aprašo 7 punkte reglamentuota, kad KPPP finansavimo lėšos yra paskirstomos šia tvarka: 7.1. ne mažiau kaip 50 proc. nuo bendros Savivaldybei skirtų Programos lėšų sumos panaudoti kapitalo investicijoms; 7.2. ne mažiau kaip 5 proc. nuo bendros Savivaldybei skirtų Programos lėšų sumos panaudoti saugaus eismo priemonėms įgyvendinti; 7.3. likusi lėšų suma naudojama vietinės reikšmės kelių ir gatvių einamiesiems tikslams (priežiūros ir paprastojo remonto darbams). Pozityvu, kad Savivaldybės taryba 2016 m. kovo 30 d. patvirtindama Aprašą, atsižvelgė į 2014 m. kovo 5 d. Vyriausybės nutarimą Nr. 222: „³1. Pasiūlyti savivaldybėms iš Programos gautas lėšas pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo tvarkos aprašą, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 21 d. nutarimu Nr. 447 „Dėl Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo“, 5.3 papunktį naudoti: ³1.1. kapitalo investicijoms į vietinės reikšmės kelių (gatvių) tiesimą ir taisymą (remontą); 2014 metais panaudoti ne mažiau kaip 30 procentų, 2015 metais – ne mažiau kaip 40 procentų, nuo 2016 metų – ne mažiau kaip 50 procentų; ³1.2. ne mažiau kaip 5 procentus saugaus eismo priemonėms keliuose (gatvėse) įgyvendinti“.

gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo pateikimo momento iki Savivaldybės tarybos sprendimo patvirtinti objektų sąrašą), taip pat atlikus viešai prieinamos informacijos stebėseną ir analizę darytina išvada, kad šioje srityje yra korupcijos rizika dėl šių veiksmų:

2.2.1 Dėl kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašų

Nors Savivaldybė, siekdama užtikrinti vietinės reikšmės kelių (gatvių) gerą būklę ir tinkamiausią KPPP lėšų, skirtų vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, paskirstymą ir naudojimą, Aprašuose reglamentavo lėšų naudojimo ir paskirstymo tvarką Savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, manytina, kad analizuojamu laikotarpiu galiojusiame 2015 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T1-21 patvirtintame Apraše reglamentuota teisinio reguliavimo apimtis dėl lėšų naudojimo buvo nepakankama, nes neužtikrino lėšų administravimo skaidrumo. Pagal šio Aprašo 8 p. buvo nustatyta, kad Programos finansavimo lėšos seniūnijose skirstomos pagal prioritetus:

8.3.1.objektams, kuriuose kyla grėsmė saugiam eismui;

8.3.2.objektams, kuriais vyksta maršrutinių ir mokyklinių (geltonųjų) autobusų eismas;

8.3.3.objektams, kuriuose yra didelis eismo intensyvumas;

8.3.4.objektams, kurie yra tankiai apgyvendintose teritorijose.

Kai kurie kriterijai buvo formuluojami naudojant iš pažiūros kiekybinius rodiklius (pavyzdžiui, *objektams, kuriuose yra didelis eismo intensyvumas; objektams, kurie yra tankiai apgyvendintoje teritorijoje*). Visgi nėra aišku, kokią įtaką šie kriterijai turėjo priimant sprendimą dėl lėšų skyrimo konkrečioms seniūnijoms. Be to, kyla abejonių, ar esamų kriterijų apskritai pakako skaidriam KPPP lėšų paskirstymui, nes jų taikymas gali suponuoti tokią situaciją, kai lėšos neišvengiamai turėtų būti skiriamos toms pačioms seniūnijoms (toms, kuriose daugiau gyventojų ir kt.). Kaip teigė 2016-06-14 vizito Savivaldybėje metu Savivaldybės darbuotojai, faktiškai lėšos seniūnijoms 2014 - 2015 m. buvo skiriamos pagal kelių ilgį.

Atkreiptinas dėmesys, kad ir Valstybės kontrolė 2015 m. rugsėjo 30 d. ataskaitoje Nr. FA-P-30-1-32, pasisakydama dėl lėšų vietiniams keliams ir gatvėms prižiūrėti ir modernizuoti planavimo ir naudojimo³, akcentavo, jog <...> „nėra tikslios informacijos apie kelių būklę ir poreikį bei

³ Valstybės kontrolės 2015 m. rugsėjo 30 d. valstybinio audito ataskaitos Nr. FA-P-30-1-32 Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų 4.3. skyrius „Lėšų vietinės reikšmės keliams ir gatvėms prižiūrėti ir modernizuoti planavimas ir naudojimas“, psl. 41-45.

prioritetus juos renovuoti ar taisyti, todėl nėra aišku, ar lėšos planuojamos ir paskirstomos būtiniausiems objektams renovuoti ar taisyti. <...>“

Pozityvu, kad Savivaldybė, siekdama užtikrinti vietinės reikšmės kelių (gatvių) gerą būklę ir tinkamiausią KPPP lėšų paskirstymą ir naudojimą, 2016 m. kovo 30 d. (Nr. T1-46) Aprašo 11 p. apibrėžė Programos lėšomis finansuojamų darbų planavimo kriterijus:

11.1. kelias (gatvė) yra valstybinės reikšmės kelio tęsinys arba valstybinės reikšmės kelių junginys;

11.2. kelias (gatvė) yra keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršruto arba mokinių pavėžėjimo mokykliniais autobusais maršruto trasa arba šios trasos dalis;

11.3. prie kelio (gatvės) yra Pasvalio rajono savivaldybės gyventojams svarbių objektų (arba tokie objektai projektuojami, statomi, rekonstruojami);

11.4. kelias (gatvė) yra skirtas privažiuoti iki rekreacijos objektų, lankomų gamtos, kultūros, istorijos ir kitų paminklų arba objektų;

11.5. kelias (gatvė) yra tankiai apgyvendintoje teritorijoje;

11.6. eismo intensyvumas, avaringumas.

Pozityvu, kad šio Aprašo 10 p. yra nustatyti ir programos lėšų naudojimo prioritetai: *kelių ir gatvių avarinės būklės likvidavimas, saugaus eismo priemonių įgyvendinimas, kelių ir gatvių nuolatinė priežiūra, kelių ir gatvių dangų atstatymas, stiprinimas ir paviršių apdorojimas, kelių ir gatvių rekonstravimas, atskirų žvyrkelių ruožų asfaltavimas, naujų kelių ir gatvių tiesimas.*

2.2.2 Dėl seniūnų prašymų dėl Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir eismo sąlygų užtikrinimo

Vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą ir tiesimą organizuoja Savivaldybės Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius. Praktiniame darbe šio skyriaus darbuotojai parengia bendrą kalendoriniais metais planuojamų Savivaldybės vietinės reikšmės kelių (gatvių) remonto, tiesimo, rekonstrukcijos bei jų priežiūros darbų planą (objektų sąrašą). Šis planas yra rengiamas apibendrinus Pasvalio rajono seniūnijų seniūnų einamųjų metų kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo prašymuose pateiktus duomenis dėl tam tikrose seniūnijose esančių kelių (gatvių).

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-05-18 įsakymu Nr. DV-333 patvirtintame „tipiniame“ Pasvalio rajono seniūnijos seniūno pareigybės aprašyme nustatyta, kad seniūnas „<...> teikia administracijos direktoriui pasiūlymus dėl Savivaldybei priklausančių kelių, gyvenviečių gatvių, šaligatvių ir aikščių tvarkymo“.

Pagal 2016 m. kovo 30 d. (Nr. T1-46) Aprašo 6 p., *„prašymus dėl Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo Savivaldybės administracijos seniūnijų seniūnai pristato seniūnaičiams, jų pritarimą prašymų tenkinimo eiliškumui raštu fiksuoja susirinkimų protokoluose ar kituose dokumentuose ir suderina su Savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriumi (toliau – Skyrius).“*

Pagal 2015 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T1-21 patvirtintą Aprašą, kuris galiojo analizuojamu laikotarpiu, 6 p. buvo nustatyta, kad *„Savivaldybės seniūnijų seniūnai, prieš teikdami prašymus dėl Savivaldybės vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto), priežiūros ir eismo sąlygų užtikrinimo, pristato seniūnaičiams ir suderina su Savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriumi.“*

Susipažinus su Pasvalio rajono seniūnijų seniūnų pateiktais prašymais nustatyta, kad tokio pobūdžio prašymai Savivaldybei yra pateikiami laisva forma:

Kai kurios seniūnijos prašymus pateikia lentelėmis nurodydamos remontuotinų objektų sąrašą (pvz., Pasvalio miesto seniūnijos 2014 -03-10 raštas Nr. (1.3) S-99; Daujėnų seniūnijos 2014 -03-04 raštas Nr. R2 -54);

Kai kurios seniūnijos prašymus pateikia nurodydamos remontuotinų objektų sąrašą (pvz., Joniškėlio apylinkių seniūnijos 2014 -02-27 raštas Nr. 6-107; Krinčino seniūnijos 2014 -03-03 raštas Nr. IS -27);

Pastebėtina, kad pateiktuose prašymuose nurodomi konkrečių objektų (kelių ir gatvių), kuriuose turėtų būti numatomi darbai, pavadinimai, atliekamų darbų rūšys, pvz., taisymas (remontas), viršutinio dangos sluoksnio atstatymo darbai, kelio žvyravimas ir pan. Beje, pasitaiko ir pateiktų prašymų, kuriuose nėra nurodytos numatomų darbų rūšys, pvz., Pušaloto seniūnijos 2014 -03-06 rašte Nr. I -49 tik prie pavienių objektų nurodyta, kokie darbai būtų reikalingi.

Gana retai pateiktuose prašymuose nurodomi konkrečių objektų (kelių ir gatvių) parametrai, pvz., Pasvalio miesto seniūnijos 2014 -03-10 rašte Nr. (1.3) S-99 parametrai nenurodyti, Daujėnų seniūnijos 2014 -03-04 rašte Nr. R2 -54 parametrai nenurodyti; Joniškėlio apylinkių seniūnijos 2014 -02-27 rašte Nr. 6-107 nurodyti tik kai kurių remontuotinų objektų parametrai.

Analizuojant seniūnijų pateiktus dokumentus nustatyta, kad neretais atvejais nėra detalizuota (nenurodyti motyvai ar faktinės aplinkybės), dėl kokių priežasčių seniūnai priėmė sprendimus į prašymus prioritetine tvarka įtraukti konkrečius objektus, pvz., Joniškėlio apylinkių seniūnijos 2014 -02-27 rašte Nr. 6-107, Pasvalio miesto seniūnijos 2014 -03-10 rašte Nr. (1.3) S-99.

Kadangi savivaldybės teisės aktuose seniūnijoms iki 2016 m. nebuvo reikalavimo pateikti dokumentus, įrodančius pritarimą prašymų tenkinimo eiliškumui, kai kurios seniūnijos yra pateikusios tik prašymus be papildomų dokumentų.

Savivaldybės Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus darbuotojų teigimu⁴, faktiškai seniūnijų pateiktuose prašymuose nebuvo nurodytas eiliškumas ir prioritetinga tvarka, dažniausiai nurodomas remontuotinų objektų sąrašas. Beje, ir analizuojant Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos finansavimo sutarčių Nr. S-273/ASR – 314; Nr. S-174/ASR – 127; Nr. S-132/ASR – 89; Nr. S-379/ASR – 353 objektų sąrašus nustatyta, kad objektų sąrašai nėra sudaryti ta tvarka, kokia buvo pateikusių seniūnijų. Pvz., iš finansavimo sutarčių matyti, kad nebuvo atsižvelgta į Joniškėlio apylinkių seniūnijos 2014 -02-27 rašte Nr. 6-107 užfiksuotą objektų eiliškumą.

Pastebėtina, kad nė viename Savivaldybės pateiktame vidaus teisės akte, reglamentuojančiame KPPP lėšų, skirtų vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti) prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, paskirstymo tvarką, nėra nustatyti prašymų turinio reikalavimai, taip pat – nėra įtvirtinta prievolė seniūnams prašymuose nurodyti faktines aplinkybes ir motyvus, kuriais vadovaujantis yra priimamas sprendimas siūlyti Savivaldybei finansuoti konkrečių vietinės reikšmės kelių (gatvių) tvarkymą. Savivaldybės valstybės tarnautojai informavo, kad procedūrinių dokumentų, kuriuose atsispindėtų aplinkybės, kuriomis remiantis 2014–2015 metais buvo suformuluoti prašymai, neturi.

Atkreiptinas dėmesys, kad nesant seniūnų prašymuose įtvirtintų motyvų ar faktinių aplinkybių, kuriomis vadovaujantis yra priimamas sprendimas siūlyti prioritetinga tvarka Savivaldybei finansuoti konkrečius vietinės reikšmės kelius (gatves), sudaromos sąlygos skirtingai vertinti analogiškas aplinkybes skirtingose seniūnijose, mažėja atskaitomybės ir kontrolės galimybės, tampa neaišku, ar pasiūloma reikalingiausia investicija.

2.2.3 Dėl Komisijos kelių būklei įvertinti ir pirmumo prioritetams patvirtinti

Pagrindinis Kelių priežiūros ir plėtros programos vykdytojas yra Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius, kurio vienas iš uždavinių - „Savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas“.

Šio skyriaus vedėjo pareigybės aprašyme, patvirtintame Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-11-09 įsakymu Nr. DV- 649, numatyta, kad šias pareigas einantis valstybės tarnautojas „7.4. atsižvelgdamas į Savivaldybės administracijos strateginius tikslus ir uždavinius, planuoja kelių priežiūros programos, infrastruktūros objektų plėtros programos ir modernizacijos fondo lėšas ir organizuoja jų paskirstymą“; „ 7.7.siekiant įgyvendinti nustatytus teisės aktų reikalavimus, užtikrinant eismo saugumą, organizuoja vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą ir tiesimą“. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus statybos inžinieriaus pareiginės

⁴ 2016-06-14 vizito savivaldybėje metu.

instrukcijos, patvirtintos Savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-02-23 įsakymu Nr. DV – 128, 3.1 p. nustatyta, kad inžinierius „*planuoja, organizuoja ir kontroliuoja rangos būdu vykdomų Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių kelių ir statinių statybos ir remonto darbų priežiūrą*“.

Administracijos direktoriaus 2015 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. DV-138 sudaryta komisija kelių būklei įvertinti ir pirmumo prioritetams patvirtinti naudojant Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas. Šios Komisijos pirmininkas yra Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, nariai - du Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus darbuotojai. Be to, šiuo įsakymu nustatyta, kad Komisijos darbe seniūnijų, kurių teritorijoje yra objektas ir kurio būklė yra vertinama ir nustatinėjami prioritetai, seniūnai. Komisijos veikla šiame Administracijos direktoriaus įsakyme išsamiau nereglamentuota, tik nustatytas Komisijos darbo laikas, t. y. įpareigota darbus baigti iki 2015-04-01. Savivaldybės Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus darbuotojų teigimu⁵, Komisija, įvertinusi seniūnijų pateiktus prašymus, taip pat išvažiuojamųjų posėdžių metu apžiūrėjusi vietinės reikšmės gatves ir kelius, įvertino techninę kelių būklę ir patvirtino pirmumo prioritetus. Apžiūrėdama kelius, Komisija dėl kiekvieno kelio surašė defektinius aktus, kuriuose nurodė kelio dangos būklę, remontuotino kelio parametrus ir kitą reikalingą informaciją (pvz., 2015-03-17 Defektiniai aktai, 2015-03-18 Defektiniai aktai, 2015-03-19 Defektiniai aktai, 2015-03-20 Defektiniai aktai, 2015-03-23 Defektiniai aktai).

Po Komisijos įvertinimo Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus darbuotojai sudarė objektų sąrašą, kuris buvo patvirtintas Savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio mėn. 2 d. sprendimu Nr. T1 – 44, papildytas Savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės mėn. 28 d. sprendimu Nr. T1 – 37. Atkreiptinas dėmesys, kad Komisijos darbe, vertinant techninę kelių būklę, seniūnijų seniūnai nedalyvavo, nes pateiktuose Defektiniuose aktuose (2015-03-17 Defektiniai aktai, 2015-03-18 Defektiniai aktai, 2015-03-19 Defektiniai aktai, 2015-03-20 Defektiniai aktai, 2015-03-23 Defektiniai aktai) nėra seniūnų parašų. Atkreiptinas dėmesys, kad tolimesnis Savivaldybės padalinių (šiuo atveju – seniūnijų) atstumas nuo centrinio padalinio (šiuo atveju – Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus) neturėtų būti trukdžiu vykdant numatytas funkcijas. Be to, Savivaldybė nepateikė jokių kitų dokumentų (pvz., Komisijos protokolų ar pan.), kuriuose būtų išdėstyti Komisijos narių motyvai įtraukti būtent tuos objektus į objektų sąrašą ar balsavimo rezultatai. Pastebėtina, kad sudarydama objektų sąrašą Komisija ne visais atvejais atsižvelgė į seniūnijų pateiktus pasiūlymus, objektų eiliškumą, tačiau motyvų nenurodė, todėl kyla klausimų, kaip nustatyti pirmumo prioritetai, ar tikrai lėšos paskirstytos būtiniausiems objektams rekonstruoti ir remontuoti.

⁵ 2016-06-14 vizito savivaldybėje metu.

Nepakankamas Komisijos darbo reglamentavimas, seniūnų nedalyvavimas Komisijos darbe gali lemti per plačius šios Komisijos diskrecinius įgaliojimus, jos narių asmeninį suinteresuotumą priimti tam tikrus sprendimus.

IŠVADA

Nepakankamas KPPP lėšų skirstymo teisinis reglamentavimas didina korupcijos pasireiškimo tikimybę ir lemia galimas prielaidas Savivaldybei pasinaudoti per plačiais diskreciniais įgaliojimais, skirstant KPPP lėšas, skirtas vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti.

PASIŪLYMAI

1. Savivaldybei, kaip KPPP lėšas ir iš Savivaldybės biudžeto skiriamas lėšas paskirstančiam subjektui, efektyviau kontroliuoti informacijos apie vietinės reikšmės kelių ir gatvių būklę teikimo procedūras, pavyzdžiui: vidaus teisės aktuose nustatyti reikalavimus seniūnijų seniūnų prašymų turiniui; užtikrinti, kad Pasvalio rajono seniūnijų seniūnai, rengdami prašymus, nurodytų motyvus ar faktines aplinkybes, kuriomis vadovaujantis yra priimamas sprendimas siūlyti prioritetine tvarka Savivaldybei finansuoti konkrečius vietinės reikšmės kelius (gatves).

2. Išsamiau reglamentuoti Komisijos kelių būklei įvertinti ir pirmumo prioritetams patvirtinti veiklą.

2.3 Dėl fizinių ar juridinių asmenų dalyvavimo vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūroje, taisyme, tiesime

Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo, taip pat šio įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų analizė leidžia daryti išvadą, kad Savivaldybė, kaip paramos gavėjo statusą turinti institucija, iš juridinių ir fizinių asmenų gali gauti paramą visuomenei naudingiems tikslams. Visuomenei naudingais tikslais laikoma veikla tarptautinio bendradarbiavimo, žmogaus teisių apsaugos, mažumų integracijos, kultūros, religinių ir etinių vertybių puoselėjimo, švietimo, mokslo ir profesinio tobulinimo, neformalaus ir pilietinio ugdymo, sporto, socialinės apsaugos ir darbo, sveikatos priežiūros, nacionalinio saugumo ir gynybos, teisėtvarkos, nusikalstamumo prevencijos, gyvenamosios aplinkos pritaikymo ir būsto plėtros, autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos, aplinkos apsaugos ir kitose visuomenei naudingomis ir nesavanaudiškomis pripažįstamose srityse.

Pastebėtina, kad Savivaldybė nėra sudariusi galimybių dalyvauti fiziniams ar juridiniams asmenims, pastarųjų iniciatyva, vykdant vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą ir tiesimą, t. y. nebuvo priimtų Savivaldybės vidaus teisės aktų, kuriuose būtų reglamentuota Savivaldybės veikla skirstant ir naudojant lėšas dalyvaujant fiziniams ir juridiniams asmenims. Analizuojamu laikotarpiu (2014-2015 m.) lėšos šiai veiklai apskritai nebuvo skiriamos.

Savivaldybės darbuotojų teigimu, atsižvelgiant į tik šiuo metu galimai atsirasantį fizinių ir juridinių asmenų minėtų paslaugų poreikį, reikėtų šią procedūrą reglamentuoti.

IŠVADA

Savivaldybėje nėra priimtų vidaus teisės aktų, kuriais būtų sudarytos galimybės dalyvauti fiziniams ar juridiniams asmenims, pastarųjų iniciatyva, vykdant vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą ir tiesimą.

PASIŪLYMAS

Parengti Savivaldybės vidaus teisės aktus, nustatančius Savivaldybės veiklą skirstant ir naudojant iš Savivaldybės biudžeto skirtas lėšas vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), dalyvaujant pareiškėjams, pastarųjų iniciatyva.

2.4. Informacijos viešinimas

Atsižvelgiant į tai, kad veiklos viešinimas skatina procedūrų skaidrumą, visuomenės informavimas laikytinas reikšminga prielaidų korupcijai pasireikšti mažinimo priemone. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 6 straipsnio 1 d. yra reglamentuota, kad *„įstaiga privalo turėti Vyriausybės patvirtintus reikalavimus atitinkančią interneto svetainę, kurioje teiktą informaciją apie savo funkcijas, struktūrą, informacijos teikimui skirtos informacijos rodyklę, kitą teisės aktuose nustatytą informaciją“*. Pagal to paties straipsnio 3 d. nuostatas *„visa informacija apie įstaigos veiklą vykdant teisės aktuose pavestas funkcijas turi būti viešai paskelbta, visiems prieinama ir teikiama neatlygintinai, pirmenybę teikiant informacijos skleidimui internete ir kitomis elektroninėmis priemonėmis“*. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 10 p. yra įtvirtinta nuostata, kad *viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi skaidrumo principu*, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša.

Atlikus Savivaldybės interneto tinklalapyje skelbiamos informacijos apie jos vykdomą veiklą vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo srityje analizę antikorupciniu požiūriu nustatyta, jog Savivaldybė vykdo Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 15 str. 2 d. nuostatas (yra sudariusi jos teikiamų administracinių paslaugų sąrašą, parengusi teikimo aprašymus ir skelbia juos viešai savo interneto svetainėje)⁶, tačiau eiliniam piliečiui informacija, susijusi su Savivaldybės vykdyta ir (ar) vykdoma veikla vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo srityje yra sunkiai prieinama. Tokią informaciją Savivaldybės interneto svetainėje galima rasti tik naudojantis teisės aktų paieška. Savivaldybės Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus

⁶ Prieiga per internetą: <http://www.pasvalys.lt/lt/paslaugos/administracines-paslaugos.html> žiūrėta 2016-08-18.

darbuotojų teigimu, informacija apie visus Savivaldybės tarybos sprendimus skelbiama laikraštyje „Darbas“.

Išanalizavus Savivaldybės pateiktą informaciją apie Viešųjų pirkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalies nuostatų laikymąsi, t. y. informacijos viešinimą apie vykdomus viešuosius pirkimus ir jų rezultatus, nustatyta, kad Savivaldybė interneto svetainės skiltyje „Viešieji pirkimai“ (prieiga per internetą: http://www.pasvalys.lt/lt/veikla_720/viesieji_pirkimai_info.html) viešina informaciją apie atliktus viešuosius pirkimus, nurodydama pirkimo objektą, nustatytą laimėtoją, sutarties sudarymo datą, sutarties kainą, taip pat planuojamus pirkimus. Skelbiamos Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės. Manytina, kad siekiant maksimalaus skaidrumo viešųjų pirkimų srityje tiekėjams ir kitiems suinteresuotiems asmenims turėtų būti teikiama visa aktuali informacija apie viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymą, pvz.: Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Viešieji pirkimai“ rekomenduotina pateikti informaciją apie Viešojo pirkimo komisijos sudėtį ir jos veiklą reglamentuojančius teisės aktus, informaciją apie Investicijų ir turto valdymo skyriui pavestus vykdyti uždavinius ir priskirtas atlikti funkcijas, susijusias su viešaisiais pirkimais.

IŠVADA

Savivaldybė visuomenei teikia ne visą informaciją, susijusią su vykdyta ir (ar) vykdoma veikla vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo srityje, todėl yra pažeidžiami viešumo ir skaidrumo principai, ir tai laikytina korupcijos rizikos veiksnium.

Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Viešieji pirkimai“ skelbiama neišsami informacija apie organizacinius viešųjų pirkimų aspektus.

PASIŪLYMAI

1. Savivaldybės interneto svetainėje skelbti visą informaciją, susijusią su Savivaldybės vykdyta ir (ar) vykdoma veikla vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo srityje.

2. Savivaldybės interneto svetainėje skelbti visus Savivaldybės viešųjų pirkimų organizavimą reglamentuojančius teisės aktus (Viešojo pirkimo komisijos sudėtis, Komisijos veiklą reglamentuojantys teisės aktai, informacija apie Investicijų ir turto valdymo skyriui pavestus vykdyti uždavinius ir priskirtas atlikti funkcijas).

3. SAVIVALDYBĖS VEIKLA ORGANIZUOJANT VIETINĖS REIKŠMĖS KELIŲ IR GATVIŲ TAISYMO (REMONTAVIMO) IR PRIEŽIŪROS PROCEDŪRAS BEI VYKDANT JŲ KONTROLĘ

Kelių priežiūros tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 155, 6 punkte reglamentuota, jog Savivaldybės atlieka vietinės reikšmės viešųjų kelių ir gatvių taisymo bei priežiūros darbų ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo užsakovo funkcijas, vykdo vietinės reikšmės viešųjų kelių (gatvių) naudojimo priežiūrą, organizuoja techninę jų priežiūrą. Lietuvos Respublikos statybos įstatyme įtvirtintos normos numato galimybę statytojui (užsakovui) pasirinkti statybos organizavimo būdą: rangos, ūkio ar mišrų (dalį darbų atliekant rangos, dalį – ūkio būdu), statinio statybos valdymo ar kitus būdus, kurie neprieštarautų įstatymams ir kitiems teisės aktams, taip pat – pasirinkti statinio projektuotojus, statinio projektavimo valdytojus, rangovus, statinio statybos valdytojus ir statybos produktų gamintojus, importuotojus, platintojus savo nuožiūra ar konkurso tvarka (jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip), o statinio projektavimo ir statybos darbams, kurių viešasis pirkimas yra privalomas – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas) nustatyta tvarka, organizuojant viešąjį konkursą.

Nors Viešųjų pirkimų įstatyme įstatymų leidėjas nustato viešųjų pirkimų tvarką, šių pirkimų subjektų teisės, pareigos ir atsakomybė, viešųjų pirkimų kontrolės ir ginčų sprendimo tvarką, tačiau perkančiosioms organizacijoms paliekama pakankamai plati diskrecinė teisė savo vidaus teisės aktuose pačioms reglamentuoti jų vykdomų viešųjų pirkimų procedūras, todėl antikorupciniu požiūriu yra ypač aktualus perkančiųjų organizacijų nustatytas teisinis reglamentavimas ir procedūrų praktinis vykdymas. Pastebėtina, kad 2015 m. Eurobarometro sociologinio tyrimo „Verslo požiūris į korupciją“ duomenimis⁷, 39 % Lietuvos įmonių dalyvavusių viešuosiuose pirkimuose nurodė, jog, jų nuomone, nelaimėjo viešųjų pirkimų konkursuose dėl korupcijos.

Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu Savivaldybėje atitinkamai galiojo šiais Administracijos direktoriaus įsakymais patvirtintos Pasvalio rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės (toliau – Savivaldybės supaprastintų viešųjų pirkimų

⁷ Trečdalis ES įmonių dalyvavusių viešuosiuose pirkimuose (34 %) nurodė, jog, jų nuomone, jos nelaimėjo viešųjų pirkimų konkursuose dėl korupcijos (daugiausiai tokių įmonių buvo statybų sektoriuje). Lietuvoje taip manančių verslininkų buvo 39 % (2 % daugiau negu 2013 m.). ES kompanijos, kurios nedalyvavo viešųjų pirkimų konkursuose, užklaustos dėl nedalyvavimo viešuosiuose pirkimuose priežasčių, nurodė: 19 %, kad procedūra joms pasirodė per sudėtinga arba pernelyg biurokatiška; 15 %, kad konkurso kriterijai pasirodė pritaikyti konkrečioms dalyviams; 9 % pasirodė, jog dėl pirkimo buvo susitarta jau iki konkurso. Visgi 56 % apklaustųjų nurodė, kad nedalyvavimo priežastimi nebuvo nei viena iš išvardytų priežasčių.

taisyklės): 2014 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. DV - 658, 2015 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. DV- 27. Savivaldybės pateiktais duomenimis, visi viešieji pirkimai buvo vykdomi vadovaujantis šiomis taisyklėmis bei Viešųjų pirkimų įstatymu. Atkreiptinas dėmesys, kad antikorupcinio požiūriu analizuojant Savivaldybės veiklą organizuojant ir vykdant viešųjų pirkimų konkursus dėl vietinės reikšmės kelių ir gatvių rekonstravimo (remontavimo) ir priežiūros darbų, buvo nustatyti ir kai kurie bendri Savivaldybės viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo veiklos ar teisinio reglamentavimo trūkumai, todėl kai kurios pateikiamos rekomendacijos yra bendro pobūdžio, skirtos ne tik viešųjų pirkimų konkursų dėl vietinės reikšmės kelių ir gatvių rekonstravimo (remontavimo) ir priežiūros darbų organizavimo bei vykdymo veiklos tobulinimui, tačiau taikytinos visiems Savivaldybėje vykdomiems viešiesiems pirkimams.

Analizuojant Savivaldybės vykdomą viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymo kontrolę remtasi Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijomis, patvirtintomis Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2011 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 1S-174 „Dėl Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijos), kaip pavyzdiniu procedūrų aprašymu.

Savivaldybės pateiktais duomenimis, 2014 metais Savivaldybė vykdė 23 viešuosius pirkimus, kurie buvo finansuojami KPPP lėšomis, jų bendra vertė buvo 2 436 954,97 litų. 2015 m. Savivaldybė vykdė 40 viešųjų pirkimų, kurie buvo finansuojami KPPP lėšomis; jų bendra vertė buvo 1 181 792,07 eurų.

Be to, Specialiųjų tyrimų tarnyba, nustatydamą korupcijos rizikos analizės atlikimo būtinumą šioje Savivaldybės veiklos srityje, įvertino, kad Savivaldybės veikla atitinka šiuos Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje nustatytus kriterijus: tobulintina savivaldybės veiklos priežiūros sistema; priimami sprendimai yra susiję su materialine ar kitokia intereso nauda; savivaldybės įstaiga yra savarankiškas biudžetinių asignavimų valdytojas.

3.1. Pirkimo procedūrų atlikimo pradžia

Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų 50 punkte rekomenduojama pirkimų iniciatoriui kiekvieno pirkimo procedūroms atlikti pildyti paraišką, kurią tvirtina perkančiosios organizacijos vadovas. Laikytina, kad šis perkančiosios organizacijos vadovo patvirtinimas yra formalus pagrindas pradėti atitinkamo pirkimo procedūras, t. y. šiuo veiksmu pradedamas pirkimo inicijavimo ir pasirengimo jam etapas.

Analizuojant viešuosius pirkimus reglamentuojančius Savivaldybės teisės aktus, nustatyta, kad šis etapas Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse nėra reglamentuotas, kaip, beje, nereglamentuotas ir pirkimų iniciatoriaus teisinis statusas.

Įvertinus atsitiktine tvarka pasirinktus viešuosius pirkimus nustatyta, kad ir paraiškos pirkimo procedūroms atlikti nebuvo pildomos:

-Pirkimas *Pasvalio miesto Vilties gatvės šaligatvių remonto darbai, 2014 m.* Paraiškos pirkimui atlikti nėra.

-Pirkimas *Pasvalio miesto P.Avižonio ir Ežero gatvių šaligatvių remonto darbai, 2014 m.* Paraiškos pirkimui atlikti nėra.

-Pirkimas *Pasvalio miesto Rūtų gatvės šaligatvių remonto darbai, 2014 m.* Paraiškos pirkimui atlikti nėra.

-Pirkimas *Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) su žvyro danga priežiūra (greideriavimas), 2015 m.* Paraiškos pirkimui atlikti nėra.

-Pirkimas *Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai, 2015 m.* Paraiškos pirkimui atlikti nėra.

-Pirkimas *Pasvalio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Ps – 051 kapitalinio remonto darbai, 2015 m.* Paraiškos pirkimui atlikti nėra.

IŠVADA

Savivaldybės teisės aktuose nereglamentuotas pirkimų iniciatoriaus teisinis statusas. Kadangi paraiškoje turi būti nurodomos ne tik pagrindinės pirkimo sąlygos, bet ir kita svarbi informacija (maksimali sutarties vertė; argumentuotas siūlomų kviesti tiekėjų sąrašas, jei apie pirkimą nebus skelbiama; pirkimo sutarties trukmė ir kt.), manytina, kad paraiškos neteikimas gali sukelti papildomų rizikų viešųjų pirkimų procese, nes į pirkimų iniciavimo procesą neįtraukus perkančiosios organizacijos finansininko ir perkančiosios organizacijos vadovo ar jo įgalioto asmens eliminuojama kontrolės galimybė pradiniam pirkimo etape.

PASIŪLYMAS

1. Savivaldybės teisės aktuose reglamentuoti pirkimų iniciatoriaus teisinį statusą, detalizuoti funkcijas ir atsakomybę. Pirkimų iniciatoriui, kaip ir kitiems viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantiems asmenims, nustatyti nepriekaištingos reputacijos ir nešališkumo bei konfidencialumo reikalavimus.

2. Savivaldybės teisės aktuose reglamentuojant pirkimo procedūrų atlikimo pradžią, patvirtinti paraiškos formą, kuri pildoma kiekvieno pirkimo procedūroms.

3.2. Viešojo pirkimo komisija

Vadovaujantis Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų 19 punktu, perkančioji organizacija pirkimui (pirkimams) organizuoti ir atlikti privalo (mažos vertės pirkimų atveju – gali) sudaryti Viešojo pirkimo komisiją, nustatyti jai užduotis ir suteikti visus įgaliojimus toms užduotims atlikti, o jos funkcijas nustatyti Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamente.

Savivaldybėje 2014 m. vasario 14 d. Administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DV -89 buvo sudaryta Viešojo pirkimo komisija administracijos viešiesiems pirkimams organizuoti ir atlikti. Šios komisijos pirmininkas - Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vyriausiasis specialistas, nariai - Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, Žemės ūkio skyriaus vedėjas, Juridinio ir personalo skyriaus vyriausiasis specialistas, Investicijų ir turto valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas. Pastebėtina, kad atsitiktine tvarka korupcijos rizikos analizės atlikimo metu analizuotus viešuosius pirkimus, susijusius su vietinės reikšmės kelių ir gatvių rekonstravimo (remontavimo) ir priežiūros darbais, atliko viešojo pirkimo komisija.

Išanalizavus atsitiktine tvarka pasirinktus viešuosius pirkimus galima teigti, jog Savivaldybės organizuojamuose ir vykdomuose vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros ir remonto darbų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių subjektų funkcijos pasiskirsto taip: pirkimo iniciatorius (analizuojamais atvejais – Savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius, kaip nurodyta 2014 m. kovo 14 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DV – 147 patvirtintame 2014 biudžetiniais metais planuojamų atlikti viešųjų pirkimų plane) formuoja perkančiosios organizacijos paslaugų ir (ar) darbų poreikį, pirkimo organizatorius (analizuojamu atveju – Savivaldybės administracijos Viešojo pirkimo komisija) vykdo pirkimą, pirkimo iniciatorius (Savivaldybės administracijos Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus darbuotojai) kontroliuoja po atlikto pirkimo sudarytos sutarties vykdymą.

Išanalizavus atsitiktine tvarka pasirinktų viešųjų pirkimų medžiagą nustatyta, kad būta atvejų, kai tas pats valstybės tarnautojas - Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas - dalyvauja vykdant viešuosius pirkimus, taip pat priima atliktus darbus:

-Pirkimas *Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai, 2015 m.* Atliktų darbų akte Nr.1 už 2015 m. liepos mėn. pasirašo Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, kuris yra Viešojo pirkimo komisijos narys.

-Pirkimas *Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) su žvyro danga priežiūra (greideriavimas), 2015 m.* Atliktų darbų akte Nr.64 už 2015 m. liepos mėn. pasirašo Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, kuris yra Viešojo pirkimo komisijos narys.

-Pirkimas *Pasvalio miesto P.Avižonio ir Ežero gatvių šaligatvių remonto darbai, 2014 m.* Atliktų darbų aktuose Nr.1.1, Nr. 1.2 už 2014 m. rugsėjo mėn. pasirašo Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, kuris yra Viešojo pirkimo komisijos narys.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, galima teigti, jog Savivaldybės organizuojamuose ir vykdomuose vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros ir remonto darbų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių subjektų funkcijos nėra atskirtos: tas pats asmuo (Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas) dalyvauja formuojant perkančiosios organizacijos minėtų paslaugų ir (ar) darbų poreikį ir kaip Viešojo pirkimo komisijos narys vykdo viešuosius pirkimus, taip pat kontroliuoja pirkimus, priima atliktus darbus. Atkreiptinas dėmesys, kad neužtikrinus viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo ir kontrolės funkcijų atskyrimo, susidaro galimybės piktnaudžiauti vykdant minėtas funkcijas, pavyzdžiui: atsiranda mažai kontroliuojama galimybė tariamam ar „proteguojamam“ paslaugų ar darbų poreikiui formuoti ir neskaidriai šį poreikį patenkinti ar pan.

Savivaldybėje administracijos direktoriaus 2006 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. DV – 593 patvirtintas viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas iš esmės atitinka Viešojo pirkimo komisijos sudarymo ir jos veiklos organizavimo rekomendacijų, patvirtintų Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2006 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. 1S-73 (Žin., 2006, Nr. 133-5058; 2011, Nr. 42-2030), nuostatas.

Komisijos darbo reglamento 8.4 punkte nustatyta, jog Komisija turi teisę „Savivaldybės Administracijos sutikimu kviešti ekspertus tiekėjų pateiktiems pasiūlymams nagrinėti“, tačiau ekspertų atrankos ar paskyrimo tvarka Savivaldybėje išsamiau neregamentuota.

Kai kuriais atvejais dėl reikalingų specialiųjų žinių tik labai siauras asmenų ratas gali būti pripažįstami tinkamais vykdyti ekspertų pareigas, todėl kyla rizika, kad ekspertais taps pirkimą inicijavusio padalinio darbuotojai. Manytina, kad vykdant didesnės vertės pirkimus būtų tikslinga ieškoti galimybių ekspertais pasitelkti nepriklausomus ar bent jau ne iš pirkimą inicijavusio padalinio darbuotojus, nes nepriklausomi (nesuinteresuoti) ekspertai ne tik kelia didesnę pasitikėjimą viešųjų pirkimų dalyviams dėl ekspertinio vertinimo nešališkumo, bet ir užtikrina pirkimų organizavimo proceso skaidrumą. O asmuo, inicijavęs konkrečios prekės, paslaugos ar darbo įsigijimo poreikį, neturėtų būti skiriamas atlikti ekspertinio tiekėjų pateiktų pasiūlymo vertinimo.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento 17 punkte nustatyta, jog „Komisija sprendimus priima paprasta balsų dauguma, atviru vardiniu balsavimu. Jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, lemia Komisijos pirmininko balsas.“ 18 punkte nustatyta, kad „Komisijos sprendimai įforminami protokolu, kuriame nurodomi Komisijos sprendimo motyvai, pateikiami paaiškinimai, kiekvieno Komisijos nario atskirosi nuomonė“, tačiau neakcentuojama kiekvieno Komisijos nario aiškiai išreikšta pozicija dėl svarstomo klausimo.

Pastebėtina, kad Komisijos nuostatuose nenustatyta Komisijos narių kadencijų trukmė, rotacija.

IŠVADA

Savivaldybėje reglamentuojant Viešojo pirkimo komisijos veiklą neužtikrintas viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo ir priežiūros funkcijų atskyrimas, neišsami ekspertų įtraukimo į viešųjų pirkimų organizavimo procedūras tvarka ir Komisijos darbo organizavimo tvarka.

PASIŪLYMAI

1. Atskirti Savivaldybės organizuojamuose ir vykdomuose vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros ir remonto darbų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių subjektų funkcijas, kad darbus priimančias asmenys nedalyvautų viešųjų pirkimų organizavimo procedūrose.

2. Patikslinti Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentą, nustatant ekspertų įtraukimo į viešųjų pirkimų organizavimo procedūras tvarką ir papildant Komisijos darbo organizavimo tvarką (Pvz., balsavimo metu Komisijos nariai negali susilaikyti nuo sprendimo priėmimo ir turi aiškiai išreikšti savo poziciją dėl svarstomo klausimo. Jei Komisijos narys negali priimti sprendimo dėl informacijos ar laiko stokos, jis turėtų prašyti nukelti Komisijos posėdžio datą ir kreiptis dėl papildomos informacijos ir paaiškinimų suteikimo į kitus Komisijos narius ar ekspertus).

3.3 Pirkimo vykdymo etapas

Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijų 60.1.1 punkte nustatyta, kad Viešojo pirkimo komisija „parenka pirkimo būdą“, o 63.1.1 punkte nustatyta, kad pirkimo organizatorius „atlieka mažos vertės pirkimo procedūras perkančiosios organizacijos supaprastintų pirkimų taisyklėse numatytais būdais ir tvarka“.

Savivaldybėje tais atvejais, kai pirkimą atlieka Viešojo pirkimo komisija, jos posėdyje yra nusprendžiama, koku būdu bus atliekamas pirkimas. Ši funkcija nustatyta Savivaldybės Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento 6.1 punkte: „parenka pirkimo būdą“.

Išanalizavus Viešojo pirkimo komisijos atsitiktine tvarka pasirinktus posėdžių protokolus (2014 m. spalio 2 d. protokolas Nr.1; 2014 m. sausio 27 d. protokolas Nr.1; 2014 m. birželio 9 d. protokolas Nr.1; 2015 m. kovo 2 d. protokolas Nr.1; 2015 m. lapkričio 23 d. protokolas Nr.1; 2015 m. balandžio 20 d. protokolas Nr.1) nustatyta, kad juose yra nurodomas ne tik siūlomas pirkimo būdas, bet taip pat nurodoma, kokiais teisės aktais vadovaujantis toks būdas pasirenkamas.

Savivaldybės pateiktais duomenimis, 2014 metais Savivaldybė vykdė 23 viešuosius pirkimus, susijusius su vietinės reikšmės kelių ir gatvių rekonstravimu (remontavimu) ir priežiūra, iš jų 21 pirkimas buvo vykdomas apklausos būdu, taip pat įvyko 2 supaprastinti atviri konkursai. 2015 metais įvyko 40 minėtos srities pirkimų, iš jų 37 buvo vykdomi apklausos būdu, 3 supaprastinti atviri konkursai. Matyti, kad dažniausiai minėti pirkimai buvo vykdomi apklausos būdu. Atsižvelgiant į tai, kad atliekant mažos vertės pirkimus yra taikomos paprastesnės pirkimų

procedūros ir dėl to mažėja kontrolės galimybių, ši pirkimų praktika visgi laikytina rizikinga antikorupciniu požiūriu.

Vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo normomis, pirkimas apklausos būdu gali būti atliekamas tik tuo atveju, jei pagal Viešųjų pirkimų įstatymą apie tokį pirkimą neprivaloma viešai skelbti. Sąlygos, kai perkančiosios organizacijos neprivalo skelbti apie pirkimą, yra nustatytos Viešųjų pirkimų įstatymo 92 straipsnio 2 dalyje.

Pagal Savivaldybės Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėse XIV skyriuje nustatytą tvarką apklausos būdu mažos vertės pirkimai vykdomi šiais atvejais:

108.1.4.2. sudaromos prekių ar paslaugų pirkimo sutarties vertė neviršija 25 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio); darbų pirkimo sutarties vertė – 100 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio);

Darytina išvada, kad Savivaldybės teisės aktuose pirkimo būdo parinkimo mechanizmai iš esmės struktūriškai sutampa su Viešųjų pirkimų tarnybos rekomenduojamais.

Atkreiptinas dėmesys, kad Viešųjų pirkimų įstatymo 15 straipsnio 1 punkte nustatyta, jog perkančioji organizacija taip pat gali įsigyti prekių, paslaugų ar darbų iš centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) arba per ją. Nuo 2014 metų sausio 1 d. įsigaliojus naujoms Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatoms⁸, perkančiosios organizacijos privalo įsigyti prekes, paslaugas ir darbus per CPO, jei negali jų atlikti efektyvesniu būdu racionaliai naudodamos tam skirtas lėšas. Ši nuostata Savivaldybės teisės aktuose, susijusiuose su viešaisiais pirkimais, nereglamentuota, be to, nėra įtvirtinto imperatyvaus reikalavimo motyvuoti sprendimą neatlikti elektroniniame kataloge siūlomų prekių, paslaugų ar darbų pirkimo ir saugoti tai patvirtinantį dokumentą kartu su kitais pirkimo dokumentais Viešųjų pirkimų įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka.

Savivaldybė nurodė, kad 2014- 2015 metais per CPO elektroninį katalogą vykdyti 2 pirkimai, susiję su vietinės reikšmės viešųjų kelių ir gatvių taisymo bei priežiūros darbais. Savivaldybės valstybės tarnautojų teigimu, toks mažas pirkimų skaičius per CPO elektroninį katalogą 2014 – 2015 metais buvo vykdomas dėl pernelyg mažos pasiūlos, tačiau diskutuotina, ar šiuo būdu nebuvo galima vykdyti daugiau viešųjų pirkimų, nes šis būdas leidžia optimizuoti pirkimus, sumažinti procedūrų skaičių, padidinti pirkimų mastą ir skaidrumą.

IŠVADA

⁸Viešųjų pirkimų įstatymo (2013 m. spalio 22 d. įstatymo Nr. 1-1491 redakcija) 15 straipsnio 5 dalis – „Perkančiosios organizacijos <...> privalo įsigyti prekes, paslaugas ir darbus iš centrinės perkančiosios organizacijos arba per ją, kai centrinės perkančiosios organizacijos kataloge siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali jų atlikti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas. Perkančiosios organizacijos privalo motyvuoti savo sprendimą neatlikti centrinės perkančiosios organizacijos kataloge siūlomų prekių, paslaugų ar darbų pirkimo ir saugoti tai patvirtinantį dokumentą kartu su kitais pirkimo dokumentais šio įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka“.

Savivaldybės teisės aktuose nedetalizuota Savivaldybei reikalingų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo per CPO tvarka.

PASIŪLYMAS

Svarstyti galimybę daugiau viešųjų pirkimų vykdyti per Centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) elektroninį katalogą. Savivaldybės teisės aktuose detalizuoti Savivaldybei reikalingų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo per CPO tvarką.

3.4 Pirkimo sutarties vykdymo etapas

Pirkimo sutarties vykdymo etape užtikrinama, kad teikiamos prekės, paslaugos ar darbai atitiktų sutarties objektą, t. y. formalizuotą perkančiosios organizacijos poreikį įsigyti reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, ir garantuojama, kad bus pasiektas viešųjų pirkimų tikslas. Vadovaujantis Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijomis, siūloma pavesti šią funkciją vykdyti atitinkamo pirkimo iniciatoriui.

Kaip informavo Savivaldybė, „viešojo pirkimo sutartys yra registruojamos dokumentų valdymo sistemoje (DVS) sutarčių registre (ASR). Kiekvienai sutarčiai yra priskiriamas už sutarties vykdymą atsakingas asmuo. Sutarčių vykdymo kontrolę organizuoja sutartį parengusio padalinio vadovas (Savivaldybės administracijos dokumentų valdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Administracijos direktoriaus 2013-07-03 įsakymu Nr. DV – 452, 9 p.).“ Sutarčių finansinės dalies vykdymą kontroliuoja Apskaitos ir Finansų skyriai pagal Savivaldybės vardu sudaromų sutarčių bei susitarimų sudarymo ir pasirašymo tvarkos aprašą, patvirtintą Savivaldybės tarybos 2009-07-15 sprendimu Nr. T1 -166.

Pastebėtina, kad korupcijos rizikos analizės atlikimo metu išsamiau buvo nagrinėjama Savivaldybės veikla organizuojant vietinės reikšmės kelių, gatvių rekonstravimo, remonto darbų atlikimo techninę priežiūrą bei užtikrinant atliktų darbų tinkamą kokybę ir priėmimą.

Šiuo metu galiojančio Savivaldybės Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. kovo 30 d. sprendimu Nr. T1-46) 17 punkte yra įtvirtinta, kad Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros „skyrius rengia reikalingus dokumentus viešiesiems darbų ir paslaugų pirkimams organizuoti, pirkimų sutartims sudaryti, rengia sąmatas objektų sąraše numatytiems priežiūros ir remonto darbams, vykdo darbų kontrolę, organizuoja techninę priežiūrą ir atliktų darbų priėmimą, teikia Direkcijai paraiškas lėšoms gauti ir ataskaitas apie lėšų naudojimą“; 16 punkte yra įtvirtinta, kad „Savivaldybės administracijos seniūnijų seniūnai atsako už efektyvų Programos lėšų panaudojimą seniūnijose, patvirtina atliktų darbų faktą pasirašant atliktų darbų ir suteiktų paslaugų aktus“.

Analizuojamu laikotarpiu galiojusiame Aprašo (patvirtintame 2015 m. vasario 19 d. sprendimu Nr. T1-21) 11 p. buvo nustatyta, kad Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyrius „*rengia reikalingus dokumentus konkursams organizuoti, projektams ir sutartims sudaryti, rengia sąmatas objektų sąraše numatytiems priežiūros ir remonto darbams, vykdo darbų kontrolę, priežiūrą ir atliktų darbų priėmimą.*“ Pozityvu, kad pastaruoju metu buvo reglamentuota seniūnijų seniūnų atsakomybė už efektyvų lėšų panaudojimą, kad seniūnijų seniūnai buvo įtraukti į darbų kontrolės etapą.

Kaip matyti iš Savivaldybės pateiktų dokumentų (*Pasvalio miesto Vilties gatvės šaligatvių remonto darbai, 2014 m.; Pasvalio miesto P.Avižonio ir Ežero gatvių šaligatvių remonto darbai, 2014 m. ; Pasvalio miesto Rūtų gatvės šaligatvių remonto darbai, 2014 m.; Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) su žvyro danga priežiūra (greideriavimas), 2015 m.; Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai, 2015 m.; Pasvalio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Ps – 051 kapitalinio remonto darbai, 2015 m.*), Savivaldybėje rajono vietinės reikšmės kelių ir gatvių tiesimo, taisymo (remonto) ir saugaus eismo sąlygų užtikrinimo darbų techninę priežiūrą vykdė Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus statybos inžinierius A. K., kaip ir numatyta jo pareiginėje instrukcijoje bei Administracijos direktoriaus 2013-05 -02 įsakyme Nr. DV – 138 „Dėl kelių remonto darbų techninės priežiūros atlikimo“; ir Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas.

Pastebėtina, kad Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjo pareigybės aprašyme, patvirtintame Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-11 -09 įsakymu Nr. DV – 649, yra numatyta funkcija: „*atsižvelgdamas į Savivaldybės administracijos strateginius tikslus ir uždavinius, organizuoja projektavimo, statybos darbų, remonto rangos konkursus, vykdo statomų objektų techninę priežiūrą, priima baigtus darbus ir objektus*“.

Vykdam 2015 m. Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbus, techninis prižiūrėtojas buvo ir Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus statybos inžinierius A. K., (remiantis 2015 m. lapkričio mėn. Atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažyma, 2015 m. rugsėjo mėn. Atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažyma, 2015 m. rugpjūčio mėn. Atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažyma), ir Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas (remiantis 2015 m. liepos mėn. Atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažyma). Pastebėtina, kad Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, vykdam 2015 m. Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbus, dalyvavo bei priiminėjo sprendimus šiame procese ir kaip Viešojo pirkimo komisijos narys. Tai matyti iš 2015- 04- 20, 2015- 05- 12, Viešųjų pirkimų komisijos posėdžių protokolų.

Darytina išvada, kad tais atvejais, kai techninę priežiūrą vykdo Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjas, Savivaldybės organizuojamuose ir vykdomuose vietinės reikšmės kelių ir

gatvių priežiūros ir remonto darbų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių subjektų funkcijos nėra atskirtos: tas pats asmuo dalyvauja formuojant perkančiosios organizacijos minėtų paslaugų ir (ar) darbų poreikį ir kaip Viešojo pirkimo komisijos narys vykdo viešuosius pirkimus, taip pat atlieka vykdomų darbų priežiūrą.

Akcentuotina, kad Pasvalio rajono spaudoje, kurioje paprastai aprašomi Savivaldybės tarybos posėdžių metu svarstyti klausimai, buvo kritikuojama darbų kokybė ir pasigesta atsakomybės už prastai atliktus darbus: *„Tarybos narys V. J. nemažai kritikos pažėrė kalbėdamas apie Pasvalio miesto šaligatvių remonto darbus: „Pernai buvo rekonstruotas vienos pusės Vilniaus gatvės šaligatvis. O šiandien aš galiu parodyti bent dvi vietas, kur naujosios šaligatvio trinkelės jau yra išsiklaipiusios. Todėl ir klausiau pranešėjo, kiek buvo atvejų, kad Savivaldybės specialistai pareikalautų iš rangovų, jog jie vykdytų garantinius įsipareigojimus ir ištaisyti savo darbo broką. Jei dabar visi Tarybos nariai kartu pasivaikščiotų po miestą, nekokybiškai suremontuotų šaligatvių pamatytų daugybę. Deja, kai kur turbūt jau ir garantinis laikotarpis pasibaigęs.“ Darbas, 2016-04-14*

Pažymėtina, kad Savivaldybė 2014 m. ir 2015 m. Lietuvos automobilių kelių direkcijai teikė ataskaitas „Apie kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų panaudojimą ir atliktus darbus“. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad Savivaldybės Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2015 m. vasario 27 d. išvadoje apie Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų panaudojimą nurodoma, kad *„išlaidos padarytos ir apskaitytos pagal galiojančius teisės aktus, lėšos panaudotos sutartyse numatytiems tikslams“*.

Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijose Perkančiajai organizacijai, kuriančiai ar tobulinančiai esamą jos vykdomų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistemą, rekomenduojama nustatyti prevencinę kontrolę atliekančio asmens⁹ funkcijas ir atsakomybę (23 punkte išdėstyta keturiolika rekomenduojamų tokio asmens funkcijų).

Investicijų ir turto valdymo skyriaus nuostatų, patvirtintų Savivaldybės administracijos direktoriaus 2008-10-01 įsakymu Nr. DV – 618, 7.50 p. nustatyta, kad skyrius *„organizuoja Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų prevencines priemones“*; skyriaus specialisto pareiginės instrukcijos, patvirtintos Savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-10-17 įsakymu Nr. DV – 761, 3.11 p. nustatyta, kad *„organizuoja Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimų prevencines priemones“*. Savivaldybė pateikė informaciją, kad viešųjų pirkimų srityje prevencinę kontrolę vykdo Investicijų ir turto valdymo skyriaus atsakingi darbuotojai: skyriaus vedėjas ir specialistė. Pastebėtina, kad

⁹ Organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijose apibrėžta sąvoka – „Prevencinę pirkimų ir pirkimo sutarčių vykdymo kontrolę atliekantis asmuo (toliau – prevencinę kontrolę atliekantis asmuo) – perkančiosios organizacijos vadovo paskirtas darbuotojas ar struktūrinis padalinys, perkančiosios organizacijos vadovo nustatyta tvarka vykdamas išankstinę pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, taip pat prevencinę perkančiosios organizacijos sudarytų pirkimo sutarčių vykdymo kontrolę“.

prevencinė kontrolė, kaip teigė šio skyriaus darbuotojai, daugiausia vykdoma pradiniam viešųjų pirkimų organizavimo etape.

Manytina, nesukūrus viešųjų pirkimų vidaus kontrolės sistemos, apimančios visą viešųjų pirkimų organizavimo procesą (nuo poreikio formavimo iki viešojo pirkimo sutarties įvykdymo ir jos rezultatų įvertinimo), didėja tikimybė, kad perkančiosios organizacijos viešųjų pirkimų vidaus kontrolės sistema bus nepakankamai veiksminga, nes rizikos veiksniai viešųjų pirkimų organizavimo srityje nebus laiku nustatyti ir neįgyvendintos jų mažinimo ir šalinimo priemonės.

IŠVADA

Vykdamat viešuosius pirkimus, pasitaiko atvejų, kai neatskirtos viešųjų pirkimų organizavimo ir kontrolės funkcijos.

PASIŪLYMAI

1. Savivaldybės teisės aktuose detalizuoti, kas atlieka objektų techninę priežiūrą.
2. Savivaldybės teisės aktuose detalizuoti, kokias funkcijas atlieka prevencinę kontrolę vykdančys asmenys.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS

Išanalizavus Savivaldybės veiklą vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo procedūrų organizavimo ir kontrolės; viešųjų pirkimų, susijusių su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymu, tiesimu, srityse, galima teigti, kad minėtose Savivaldybės veiklos srityse yra korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1. Įvertinus Eismo saugumo komisijos veiklą reglamentuojančius nuostatus, manytina, kad savivaldybėje nors ir yra aptarta Eismo saugumo komisijos veikla, tačiau jos veikla priimant sprendimus nėra pakankamai detalizuota, neaptarta sprendimų vykdymo kontrolė. Be to, pasitaiko atvejų, kai Komisijai nagrinėjant prašymus bei skundus pažeidžiami nagrinėjimo terminai (motyvai išdėstyti 2.1. skyriuje „Saugaus eismo organizavimas“ 4 - 6 psl.).

2. Nepakankamas KPPP lėšų skirstymo teisinis reglamentavimas didina korupcijos pasireiškimo tikimybę ir lemia galimas prielaidas Savivaldybei pasinaudoti per plačiais diskreciniais įgaliojimais, skirstant KPPP lėšas, skirtas vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti (motyvai išdėstyti 2.2. skyriuje „Dėl Savivaldybės veiklos skirstant ir naudojant kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas“, 7 - 14 psl.).

3. Savivaldybėje nėra priimtų vidaus teisės aktų, kuriais būtų sudarytos galimybės dalyvauti fiziniams ar juridiniams asmenims, pastarųjų iniciatyva, vykdant vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūrą, taisymą ir tiesimą (motyvai išdėstyti 2.3. skyriuje „Dėl fizinių ar juridinių asmenų dalyvavimo vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūroje, taisyme, tiesime“, 14 psl.).

4. Savivaldybė visuomenei teikia ne visą informaciją, susijusią su vykdyta ir (ar) vykdoma veikla vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo ir saugaus eismo organizavimo srityje, todėl yra pažeidžiami viešumo ir skaidrumo principai, ir tai laikytina korupcijos rizikos veiksniu. Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Viešieji pirkimai“ skelbiama neišsami informacija apie organizacinius viešųjų pirkimų aspektus. (motyvai išdėstyti 2.4. skyriuje „Informacijos viešinimas“, 15 - 16 psl.).

5. Savivaldybės teisės aktuose nereglamentuotas pirkimų iniciatoriaus teisinis statusas. Kadangi paraiškoje turi būti nurodomos ne tik pagrindinės pirkimo sąlygos, bet ir kita svarbi informacija (maksimali sutarties vertė; argumentuotas siūlomų kviesti tiekėjų sąrašas, jei apie pirkimą nebus skelbiama; pirkimo sutarties trukmė ir kt.), manytina, kad paraiškos neteikimas gali sukelti papildomų rizikų viešųjų pirkimų procese, nes į pirkimų iniciavimo procesą neįtraukus perkančiosios organizacijos finansininko ir perkančiosios organizacijos vadovo ar jo įgalioto

asmens eliminuojama kontrolės galimybė pradiniam pirkimo etape (motyvai išdėstyti 3.1. skyriuje „Pirkimo procedūrų atlikimo pradžia“, 18 - 19 psl.).

6. Vykdamas viešuosius pirkimus, pasitaiko atvejų, kai neatskirtos viešųjų pirkimų organizavimo ir kontrolės funkcijos (motyvai išdėstyti 3.4. skyriuje „Pirkimo sutarties vykdymo etapas“, 24 - 27 psl.). Savivaldybėje reglamentuojant Viešojo pirkimo komisijos veiklą neužtikrintas viešųjų pirkimų inicijavimo, organizavimo ir priežiūros funkcijų atskyrimas, neišsami ekspertų įtraukimo į viešųjų pirkimų organizavimo procedūras tvarka ir Komisijos darbo organizavimo tvarka (motyvai išdėstyti 3.2. skyriuje „Viešojo pirkimo komisija“, 19 - 22 psl.).

7. Savivaldybės teisės aktuose nedetalizuota Savivaldybei reikalingų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo per CPO tvarka (motyvai išdėstyti 3.3. skyriuje „Pirkimo vykdymo etapas“, 22 - 23 psl.).

Dėl išvardintų rizikos veiksnių Savivaldybei rekomenduotina patikslinti 2015-2019 m. korupcijos prevencijos programą ir jos įgyvendinimo priemonių 2015-2019 m. planą.

5. PASIŪLYMAI

Siekiant sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo procedūrų organizavimo ir kontrolės; viešųjų pirkimų, susijusių su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymu, tiesimu, srityse, siūloma:

1. Inicijuoti Pasvalio rajono savivaldybės eismo saugumo komisijos nuostatų pakeitimą, aiškiai nustatant Komisijos funkcijas, Komisijos narių kadencijų trukmę, rotaciją, sprendimų priėmimo terminus, sprendimų apskundimo, informavimo apie priimtą sprendimą tvarką ir terminus bei atvejus, kai Komisijos nariai turėtų nusišalinti. Užtikrinti, kad asmenų prašymai būtų nagrinėjami nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų, atsakymai būtų pateikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

2. Savivaldybei, kaip KPPP lėšas ir iš Savivaldybės biudžeto skiriamas lėšas paskirstančiam subjektui, efektyviau kontroliuoti informacijos apie vietinės reikšmės kelių ir gatvių būklę teikimo procedūras, pavyzdžiui: vidaus teisės aktuose nustatyti reikalavimus seniūnijų seniūnų prašymų turiniui; užtikrinti, kad Pasvalio rajono seniūnijų seniūnai, rengdami prašymus, nurodytų motyvus ar faktines aplinkybes, kuriomis vadovaujantis yra priimamas sprendimas siūlyti prioritetine tvarka Savivaldybei finansuoti konkrečius vietinės reikšmės kelius (gatves); išsamiau reglamentuoti Komisijos kelių būklei įvertinti ir pirmumo prioritetams patvirtinti veiklą.

3. Parengti Savivaldybės vidaus teisės aktus, nustatančius Savivaldybės veiklą skirstant ir naudojant iš Savivaldybės biudžeto skirtas lėšas vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), dalyvaujant pareiškėjams, pastarųjų iniciatyva.

4. Savivaldybės teisės aktuose reglamentuoti pirkimų iniciatoriaus teisinį statusą, detalizuoti funkcijas ir atsakomybę. Pirkimų iniciatoriui, kaip ir kitiems viešuosiuose pirkimuose dalyvaujantiems asmenims, nustatyti nepriekaištingos reputacijos ir nešališkumo bei konfidencialumo reikalavimus.

5. Savivaldybės teisės aktuose reglamentuojant pirkimo procedūrų atlikimo pradžią, patvirtinti paraiškos formą, kuri pildoma kiekvieno pirkimo procedūroms.

6. Atskirti Savivaldybės organizuojamuose ir vykdomuose vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros ir remonto darbų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių subjektų funkcijas, kad darbus priimančias asmenys nedalyvautų viešųjų pirkimų organizavimo procedūrose.

7. Patikslinti Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentą, nustatant ekspertų įtraukimo į viešųjų pirkimų organizavimo procedūras tvarką ir papildant Komisijos darbo organizavimo tvarką (Pvz., balsavimo metu Komisijos nariai negali susilaikyti nuo sprendimo priėmimo ir turi aiškiai

išreikšti savo poziciją dėl svarstomo klausimo. Jei Komisijos narys negali priimti sprendimo dėl informacijos ar laiko stokos, jis turėtų prašyti nukelti Komisijos posėdžio datą ir kreiptis dėl papildomos informacijos ir paaiškinimų suteikimo į kitus Komisijos narius ar ekspertus).

8. Svarstyti galimybę daugiau viešųjų pirkimų vykdyti per Centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) elektroninį katalogą. Savivaldybės teisės aktuose detalizuoti Savivaldybei reikalingų prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo per CPO tvarką.

9. Savivaldybės teisės aktuose detalizuoti, kas atlieka objektų techninę priežiūrą.

10. Savivaldybės teisės aktuose detalizuoti, kokias funkcijas atlieka prevencinę kontrolę vykduojantys asmenys.

11. Savivaldybei patikslinti 2015-2019 m. korupcijos prevencijos programą ir jos įgyvendinimo priemonių 2015-2019 m. planą, įtraukiant priemones, susijusias su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros, taisymo, tiesimo procedūrų organizavimu ir kontrole; viešųjų pirkimų, susijusių su vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymu, tiesimu, procedūrų organizavimu ir kontrole.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamiesi Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos 19 punktu, prašome per 3 mėnesius nuo išvados gavimo dienos STT pateikti informaciją apie šioje išvadoje pateikiamų pasiūlymų vykdymą.

PRIDEDAMA. 16 lapų.

Direktoriaus pavaduotojas
Radzevičius

Egidijus

Rita Škutienė, tel. (8 45) 501171, el. p. ritas@stt.lt

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
Pasvalio rajono savivaldybės veiklos srityse
1 priedas

ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ NAUDOTI IR ĮVERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

I. Naudoti Lietuvos Respublikos teisės aktai ir dokumentai:

1. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas.
4. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas.
6. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas.
7. Lietuvos Respublikos kelių įstatymas.
8. Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas.
9. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas.
10. Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas.
11. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 21 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo“, Nr. 447.
13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimas „Dėl kelių priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“, Nr. 155.
14. Statybos techninis reglamentas STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“.
15. Statybos techninis reglamentas STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį.“
16. Statybos techninis reglamentas STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį.“
17. Statybos techninis reglamentas STR 1.02.06:2012 „Statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų kvalifikaciniai reikalavimai, atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas“.
18. Statybos techninis reglamentas STR 1.08.02:2002 „Statybos darbai“.

19. Statybos techninis reglamentas STR 1.09.07:2004 „Statinių techninės priežiūros taisyklės, kvalifikaciniai reikalavimai statinių techniniams prižiūrėtojams, statinių techninės priežiūros dokumentų formos bei jų pildymo ir saugojimo tvarkos aprašas“.

20. Statybos techninis reglamentas STR 1.12.05:2002 „Statinio statybos techninė priežiūra“.

21. Statybos techninis reglamentas STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“.

II. Įvertinti Savivaldybės pateikti teisės aktai, procedūrų dokumentai bei kita informacija:

1. Savivaldybės darbuotojų elektroniniu paštu pateikta informacija apie įvykdytus viešuosius pirkimus. Savivaldybės darbuotojų pateiktos dokumentų kopijos saugomos STT serveryje \\public.stt.lt\\public\\Korupcijos_prevencijos_valdyba\\Panevėžio_valdybos_KRA_dokumentai\\2016_m\\Pasvalio_dokumentai.

2. Savivaldybės 2016 m. sausio 28 d. raštu Nr. ARB - 204 „Dėl informacijos, reikalingos korupcijos rizikos analizei atlikti“ pateikta informacija.

3. 2015 m. vasario 19 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-21 patvirtintas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašas.

4. 2016 m. kovo 30 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-46 patvirtintas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, skirtų savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašas.

5. Administracijos direktoriaus 2015 m. kovo 16 d. įsakymas Nr. DV-138 Dėl komisijos kelių būklei įvertinti ir pirmumo prioritetams patvirtinti naudojant Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas.

6. Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2014 m. gegužės 15 d. finansavimo sutartis Nr. S-273/ASR – 314.

7. Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2014 m. balandžio 15 d. finansavimo sutartis Nr. S-174/ASR – 127.

8. Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2015 m. kovo 19 d. finansavimo sutartis Nr. S-132/ASR – 89.

9. Lietuvos automobilių kelių direkcijos ir Savivaldybės administracijos 2015 m. balandžio 28 d. finansavimo sutartis Nr. S-379/ASR – 353.

10. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2011 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. DV -466 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės eismo saugumo komisijos sudarymo“.

11. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. rugsėjo 26 d. įsakymas Nr. DV-634 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2012-2015 metų eismo saugumo programos patvirtinimo“.

12. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2006 m. lapkričio 21 d. įsakymas Nr. DV – 593 „Dėl viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento“.

13. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus vedėjo pareigybės aprašymas, patvirtintas Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-11-09 įsakymu Nr. DV – 649.

14. Teritorijų planavimo ir ūkio plėtros skyriaus statybos inžinieriaus pareiginė instrukcija, patvirtinta Savivaldybės administracijos direktoriaus 2011-02-23 įsakymu Nr. DV – 128.

15. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Eismo saugumo komisijos 2014–08–28 posėdžio protokolas Nr. TE -4.

16. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Eismo saugumo komisijos 2015–02–19 posėdžio protokolas Nr. TE -1.

17. Pasvalio miesto seniūnijos 2014 -03-10 raštas Nr. (1.3) S-99.

18. Daujėnų seniūnijos 2014 -03-04 raštas Nr. R2 -54.

19. Joniškėlio apylinkių seniūnijos 2014 -02-27 raštas Nr. 6-107.

20. Krinčino seniūnijos 2014 -03-03 raštas Nr. IS -27.

21. 2015-03-17 Defektiniai aktai.

22. 2015-03-18 Defektiniai aktai.

23. 2015-03-19 Defektiniai aktai.

24. 2015-03-20 Defektiniai aktai.

25. 2015-03-23 Defektiniai aktai.

26. 2014 m. kovo 14 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DV – 147 patvirtintas 2014 biudžetiniais metais planuojamų atlikti viešųjų pirkimų planas.

27. Pirkimas - Pasvalio miesto Vilties gatvės šaligatvių remonto darbai, 2014 m.

28. Pirkimas - Pasvalio miesto P.Avižonio ir Ežero gatvių šaligatvių remonto darbai, 2014 m.

29. Pirkimas - Pasvalio miesto Rūtų gatvės šaligatvių remonto darbai, 2014 m.;

30. Pirkimas - Pasvalio rajono vietinės reikšmės kelių (gatvių) su žvyro danga priežiūra (greideriavimas), 2015 m.

31. Pirkimas - Pasvalio miesto Gėlių ir Vyšnių gatvių šaligatvių kapitalinio remonto darbai, 2015 m.
 32. Pirkimas - Pasvalio apylinkių seniūnijos vietinės reikšmės kelio Nr. Ps – 051 kapitalinio remonto darbai, 2015 m.
 33. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos 2015-11-06 išvada Nr. ARB – 2290 dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo;
 34. Valstybės kontrolės 2015 m. rugsėjo 30 d. valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-30-1-32 „Dėl Lietuvos Respublikos savivaldybėse atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“;
 35. Sociologinių tyrimų duomenys: 2015 m. Eurobarometro sociologinis tyrimas „Verslo požiūris į korupciją“
-

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
Pasvalio rajono savivaldybės veiklos srityse
2 priedas

KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS SAVIVALDYBĖJE

STT, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 15 straipsnio 3–4 punktais, atliko Savivaldybėje įgyvendinamų korupcijos prevencijos priemonių, nustatytų šio įstatymo 5 straipsnyje, vertinimą.

Analizės tikslas – įvertinti Savivaldybėje įgyvendinamas korupcijos prevencijos priemones ir jų veiksmingumą, nustatyti priemonių įgyvendinimo procedūrų spragas ir pateikti pasiūlymų dėl Savivaldybėje įgyvendinamos kovos su korupcija programos - jos priemonių, įgyvendinimo, turinio.

1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo tvarką reglamentuoja Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnis, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, ir Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos, patvirtintos STT direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170.

Pastebėtina, kad Savivaldybė korupcijos pasireiškimo tikimybę nustato kasmet, pasirinkdama problemines, aktualias veiklos sritis. Pvz., 2015 m. korupcijos pasireiškimo tikimybė nustatyta savivaldybės administracijos žemės paskirties ir (ar) naudojimo būdo keitimo, paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai administravimo procedūrų organizavimo ir kontrolės srityse; 2014 m. - socialinės paramos skyrimo, teikimo ir kontrolės, savivaldybės valdomo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo srityse. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvados skelbiamos Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Korupcijos prevencija“ <http://www.pasvalys.lt/lt/korupcijos-prevencija.html>. Tačiau palyginus kelerių metų išvadas matyti, kad nors ir analizuotos skirtingos ir antikorupeciniu požiūriu aktualios veiklos sritys, tačiau išvadose dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės plačiau nėra išanalizuotos ir įvertintos veiklos sritys, todėl manytina, kad korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas Savivaldybėje atliekamas per daug formaliai, todėl realios naudos vykdant korupcijos prevenciją vargu ar gali duoti. Kelia abejonių, ar išsamiai vertinamas pasirinktų veiklos sričių teisinis reglamentavimas, Savivaldybės nustatytų procedūrų vykdymo atitikimas teisės aktams, sprendimų priėmimas laikantis nustatytų procedūrų, sprendimų priėmimo ir vykdymo kontrolė, nes, palyginus pateiktą korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvadų duomenis matyti, kad nė vienais metais nė vienoje srityje nenustatoma korupcijos rizikos veiksniai. Esant poreikiui, esame pasirengę suteikti metodinę pagalbą atliekant

korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, kad šios korupcijos prevencijos priemonės įgyvendinimas turėtų realios įtakos Savivaldybės administravimo procese ir kitose srityse.

IŠVADA

Savivaldybė formaliai įgyvendina Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnyje nustatytą korupcijos prevencijos priemonę.

PASIŪLYMAS

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procedūrą, t. y. analizuojant veiklos sritis, kuriose gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė, išsiaiškinti *į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų* (patvirtintų STT direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170) kriterijus, apibrėžtus 8.2 -8.5 punktuose.

2. Korupcijos prevencijos programa

Nagrinėjamu laikotarpiu Savivaldybė įgyvendino 2013-04-03 Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-85 patvirtintą 2013-2014 m. korupcijos prevencijos programą ir jos įgyvendinimo priemonių 2013 - 2014 m. planą (toliau – Programa). 2015-2019 m. korupcijos prevencijos programa ir jos įgyvendinimo priemonių 2015-2019 m. planas buvo patvirtinti 2015 m. pabaigoje, t. y. 2015- 12-22 Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-190.

2015-2019 m. korupcijos prevencijos programa struktūrizuota, aiškus jos struktūrinių dalių eiliškumas, jų loginis ryšys, analizuojama Savivaldybės situacija antikorupciniu požiūriu. Programos II skyriuje „Aplinkos analizė“ nustatytos specifinės korupcijos prielaidos, sritys, kuriose galima korupcija viešojo sektoriaus srityse. Savivaldybės įgyvendinamoje programoje yra išskirti tikslai ir uždaviniai (Programos III skyrius), numatytiems uždaviniams įgyvendinti Priemonių plane nurodytos konkrečios priemonės, jų vykdytojai, terminai ir laukiamo rezultato vertinimo kriterijai.

2016 m. sausio 28 d. raštu Nr. ARB-204 Savivaldybė STT Panevėžio valdybai pateikė informaciją apie kai kurių korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą, pvz., apie antikorupcinius ir su viešaisiais pirkimais susijusius valstybės tarnautojų mokymus, teisės aktų antikorupcinį vertinimą. Nors rašte teigiama, kad „Savivaldybės interneto svetainėje skelbiama informacija apie įvykdytas ir vykdomas korupcijos priemones“, tačiau tinklalapyje <http://www.pasvalys.lt/lt/korupcijos-prevencija.html> informacijos apie įvykdytas korupcijos prevencijos priemones už 2014 m. nebuvo (tikrinta 2016-08-10); skelbiama tik Savivaldybės administracijos informacija apie 2015 m. korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą.

Programos IV skyriuje „Programos įgyvendinimas, finansavimas, stebėsena, vertinimas, atsakomybė, kontrolė, keitimas, pildymas ir atnaujinimas“ ir V skyriuje „Baigiamosios nuostatos“ iš esmės yra apibrėžtas Programos įgyvendinimo mechanizmas ir kontrolė. 22 p. akcentuojama, kad „už Programos įgyvendinimą atsakingas Savivaldybės administracijos direktorius. Programos įgyvendinimą koordinuoja Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskirtas darbuotojas, atsakingas už korupcijos prevenciją ir kontrolę.“; 23 p. - „Programos įgyvendinimo kontrolę vykdo Savivaldybės tarybos sudaryta Savivaldybės antikorupcijos komisija šios komisijos nuostatuose ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.“ 26- 28 p. nustatyta, kad „Programos įgyvendinimo priemonių vykdytojai, pasibaigus metams, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 15 d., pateikia Savivaldybės administracijos darbuotojui, atsakingam už korupcijos prevenciją ir kontrolę, informaciją apie Programos priemonių įgyvendinimo eigą, jų veiksmingumą; Už korupcijos prevenciją ir kontrolę atsakingas darbuotojas apibendrina iš vykdytojų gautą informaciją apie priemonių įgyvendinimą, jų veiksmingumą, pasiektus rezultatus ir susistemintus duomenis pateikia Savivaldybės administracijos direktoriui ir Antikorupcijos komisijai. Antikorupcijos komisija pateikia Savivaldybės tarybai Programos priemonių vykdymo ataskaitą kiekvienais metais ne vėliau kaip iki gegužės 1 d.“. Pastebėtina, kad Antikorupcijos komisija ataskaitos apie Pasvalio rajono savivaldybės korupcijos prevencijos 2015-2019 metų programos priemonių plano įgyvendinimą 2015 m. Savivaldybės tarybai negalėjo pateikti, nes programa ir priemonių planas įsigaliojo 2015 m. gruodžio 24 d. ir priemonių plane konkrečiai iki 2015 m. gruodžio 31 d. nebuvo numatyta įgyvendinamų priemonių.

2013-2014 m. Programoje buvo numatyta, kad „Programos įgyvendinimo metinė ataskaita už praėjusius metus iki einamųjų metų kovo 1 d. pateikiama Savivaldybės tarybai, po to paskelbiama Savivaldybės interneto tinklalapyje“. Remiantis Savivaldybės pateikta informacija, Programos įgyvendinimo metinė ataskaita už 2014 metus nebuvo patvirtinta Savivaldybės tarybos.

Paminėti faktai kelia abejonių, ar tinkamai vykdoma Savivaldybės teisės aktuose numatyta Programos vykdymo kontrolė.

IŠVADA

Savivaldybėje įgyvendinama Korupcijos prevencijos 2015–2019 metų programa ir jos Priemonių planas, tačiau 2014 – 2015 metais realiai kontrolę vykdė tik Savivaldybės administracija.

PASIŪLYMAS

Vykdyti Programos IV skyriuje „Programos įgyvendinimas, finansavimas, stebėsena, vertinimas, atsakomybė, kontrolė, keitimas, pildymas ir atnaujinimas“ ir V skyriuje „Baigiamosios nuostatos“ apibrėžtą Programos įgyvendinimo kontrolę; skiltyje „Korupcijos prevencija“ skelbti kasmetines Programos įgyvendinimo ataskaitas.

3. Teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas

Savivaldybėje norminių teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas reglamentuotas Savivaldybės administracijos direktoriaus 2014-12-05 įsakymu Nr. DV-655 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės institucijų norminių teisės aktų projektų antikorupcinio įvertinimo“.

Savivaldybės administracijoje antikorupciniu požiūriu vertinami norminiai teisės aktų projektai: 2015 m. įvertintas 21 projektas, 2016 m. – 2 projektai (iki 2016-06-14). Antikorupcinio vertinimo pažymos skelbiamos Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) prie sprendimų projektų.

IŠVADA

Korupcijos prevencijos priemonė, nustatyta Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str., įgyvendinama.

4. Informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimas

2014 m. Savivaldybė į STT kreipėsi dėl 1 asmens, 2015 m. - dėl 9 asmenų, 2016 m. - dėl 5 asmenų, ketinančių užimti pareigas, į kurias kandidatuojančys asmenys, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio nuostatomis, turi būti tikrinami privaloma tvarka.

Siekiant įvertinti, ar nagrinėjamu laikotarpiu nebuvo priimta į pareigas nepatikrintų asmenų, dėl kurių pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio nuostatas privalu kreiptis į STT, buvo peržiūrėti Seimo interneto svetainėje www.lrs.lt ir Savivaldybės interneto svetainėje www.pasvalys.lt skelbiami Tarybos sprendimai (žiūrėta 2016-08-10). Išnagrinėjus viešai skelbiama informaciją ir Savivaldybės administracijos STT Panevėžio valdybai pateiktą informaciją apie priimtus į atsakingas pareigas asmenis darytina išvada, kad nepatikrintų asmenų nebuvo priimta.

Pastebėtina, kad 2015 m. rugpjūčio 27 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-94 „Dėl pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas pareigybių, į kurias, prieš skirdama asmenį, Savivaldybės institucija, Savivaldybės įstaiga ar įmonė privalo pateikti rašytinį prašymą Specialiųjų tyrimų tarnybai dėl informacijos apie į šias pareigas siekiantį eiti asmenį, sąrašas. Šis pareigybių sąrašas skelbiamas Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Korupcijos prevencija“.

IŠVADA

Savivaldybė įgyvendina Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnyje nustatytą korupcijos prevencijos priemonę.

5. Informacijos pateikimas valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams

Informacijos pateikimą valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams reglamentuoja Korupcijos prevencijos įstatymo 11 straipsnis. Funkcijos „administruoja valstybės tarnautojų registrą: registruoja objektus, renka, kaupia, apdoroja, sistemina, saugo, naudoja, teikia ir atnauja duomenis; Valstybės tarnybos valdymo informacinėje sistemoje kaupia ir sistemina Valstybės tarnautojų registro nuostatuose nurodytus duomenis tam, kad būtų užtikrintas teisės aktų įgyvendinimas“ yra nustatytos Savivaldybės administracijos Juridinio ir personalo skyriaus vyriausiojo specialisto pareigybės aprašyme (7.4 ir 7.5 punktai), patvirtintame Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. DV -212.

Savivaldybė informavo, kad nagrinėjamu laikotarpiu nebuvo tokio atvejo, kai vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 11 straipsnio nuostatomis reikėtų teikti informaciją valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams, nes Savivaldybės administracijoje nėra valstybės tarnautojų, kurie įsiteisėjęs galutiniu teismo nuosprendžiu yra pripažinti padarę korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, taip pat patraukti administracinės ar drausminės atsakomybės už sunkius tarnybinius nusižengimus, susijusius su Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų pažeidimais, padarytais siekiant gauti neteisėtų pajamų ar privilegijų sau ar kitiems asmenims.

Pastebėtina, kad Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „*Teisinė informacija / teisės aktų pažeidimai*“ (*Seimo kontrolierių pažymos; Valstybės kontrolierių sprendimai, Teismo sprendimai, Tarnybiniai nusižengimai*) skelbiama informacija apie teisės aktų pažeidimus (apie Savivaldybėje nustatytus tarnybinius nusižengimus).

IŠVADA

Korupcijos prevencijos priemonės įgyvendinimas Savivaldybės vidaus teisės aktuose yra reglamentuotas.

6. Visuomenės švietimas ir informavimas

Vadovaudamosi Korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsniu, savivaldybės per visuomenės informavimo priemones ir kitais būdais privalo teikti gyventojams informaciją apie savo veiklą kovojant su korupcija.

Siekdama, kad Pasvalio rajono savivaldybės gyventojai praneštų apie pastebėtus korupcijos atvejus ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano 6.1.1 punkte nurodytą priemonę, Savivaldybė interneto svetainės tituliname puslapyje skelbia reklamjuostę su nuoroda į STT, Savivaldybės interneto svetainėje sukurta skiltis „Korupcijos prevencija“.

Susipažinus su Savivaldybės interneto svetainės skiltyje „Korupcijos prevencija“ skelbiama informacija, nustatyta, kad minėtoje skiltyje yra sukurta 10 nuorodų: *Korupcijos prevencijos programos, Korupcijos pasireiškimo tikimybė, Korupcijos rizikos analizė, Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas, Informacijos apie asmenį surinkimas, Atsakingi už korupcijos prevenciją, Antikorupcinis visuomenės švietimas, Korupcijos rizikos valdymo vertinimas, Pranešimai apie korupciją, Pasiūlymai ir iniciatyvos prevencijai vykdyti*. Darytina išvada, kad Savivaldybė atsižvelgė į Vyriausybės 2016 m. birželio 22 d. nutarimą Nr. 642 „Dėl Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo pakeitimo“, kuriame nurodyta, kokią informaciją nuo 2016 m. liepos 1 d. savivaldybėms privaloma skelbti skiltyje „Korupcijos prevencija“.

Siekiant informuoti Pasvalio rajono savivaldybės gyventojus, nuorodoje „Pranešimai apie korupciją“ paaiškinta, kaip galima pranešti apie korupcijos apraiškas ar įtarimus apie tokio pobūdžio veikas Savivaldybėje, jos įstaigose ar įmonėse:

- raštu, atsiunčiant pranešimą adresu: Antikorupcijos komisija, Vytauto Didžiojo a. 1, LT-39143 Pasvalys;
- raštu, paliekant pranešimą dėžutėje „Atsiliepimai ir pasiūlymai apie savivaldybės darbuotojų darbą ir elgesį“, kuri yra Savivaldybės administracijos pastato Vytauto Didžiojo a. 1 pirmo aukšto fojė;
- elektroniniu paštu rastine@pasvalys.lt;
- faksu (8 451) 54 130 (visą parą);
- kreipiantis į Antikorupcijos komisijos narius.

Savivaldybės interneto tinklalapio skiltyje „Korupcijos prevencija“ paskelbta Korupcijos prevencijos 2015–2019 metų programa ir ankstesnės programos, Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvados, kiti savivaldybės teisės aktai, susiję su korupcijos prevencija.

Korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsnyje nurodyta, kad antikorupcinis visuomenės švietimas vykdomas visų tipų ir lygių švietimo įstaigose pagal parengtas švietimo programas, per visuomenės informavimo priemones ir kitais būdais. Savivaldybės interneto tinklalapio www.pasvalys.lt duomenimis, Pasvalio rajone veikia 4 gimnazijos, 7 pagrindinės mokyklos. Pasvalio rajono savivaldybės mokyklose kasmet vyksta Antikorupcijos dienos skirti renginiai.

2014 m. Vaškų, Saločių Antano Poškos, Pumpėnų vidurinėse, Pasvalio Lėvens, Pasvalio Svalios pagrindinėse mokyklose, rajono daugiafunkčiuose centruose vyko susitikimai su policijos pareigūnais, Šaulių sąjungos nariais, Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5-osios rinktinės nariais. 2014 m. gruodžio 9 d. visose mokyklose vyko Tarptautinės antikorupcijos dienos

minėjimai. 2014 metais Pasvalio rajono savivaldybės gimnazijose, vidurinėse ir pagrindinėse mokyklose atliktas mokinių nuomonės tyrimas apie antikorupcinę veiklą Pasvalio rajone.

2015 m. gruodžio 9 d. Pasvalio Petro Vileišio, Pumpėnų, Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės - Bitės, Vaškų gimnazijose vyko pilietinė akcija „Jaunimas - prieš korupciją“, skirta Tarptautinei antikorupcijos dienai paminėti. Ši akcija buvo ypatinga tuo, kad ji gimnazistus tradiciškai subūrė jau 10-ąjį kartą. Akcijos dalyviai pristatė parengtus namų darbus- ketureilius antikorupcinę temą, dorinio ugdymo, pilietiškumo pamokų metu kūrė plakatus. Akcijos metu gimnazistai pakabino simbolinį rankų medį, ant kurių užrašė svarbiausias žmogiškąsias vertybes, kurias išsiugdžius, korupcija išnyktų pati savaime. Rajono pagrindinėse mokyklose vyko piešinių ir rašinių konkursai, antikorupcijos temai buvo skirtos pilietinio ugdymo ir istorijos pamokos.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Savivaldybės interneto tinklalapyje visuomenė neinformuojama apie rajono mokyklų iniciatyvą ir gražią patirtį šioje srityje.

IŠVADA

Savivaldybė ir jos įstaigos vykdo antikorupcinį visuomenės informavimą, tačiau ši veikla Savivaldybės interneto tinklalapyje nėra išsamiai pristatoma.

PASIŪLYMAS

Siekiant didinti Savivaldybės vykdomos antikorupcinės veiklos sklaidą visuomenei, nuorodoje „Antikorupcinis visuomenės švietimas ir informavimas“ skelbti visą su šia veikla susijusią informaciją, taip pat aktualiausią informaciją skelbti ir Savivaldybės interneto tinklalapio skiltyje „Naujienos“.

7. Kitos įstatymų numatytos korupcijos prevencijos priemonės

7.1. Darbuotojų mokymas

Savivaldybės 2015–2019 metų Korupcijos prevencijos programos priemonių plane yra numatyta priemonė, sietina su Savivaldybės institucijų ir įstaigų darbuotojų mokymu ir švietimu korupcijos prevencijos klausimais - organizuoti Savivaldybės tarybos narių, Savivaldybės administracijos, Savivaldybės įstaigų darbuotojų mokymus, susijusius su antikorupcine veikla (17 priemonė). Savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. DV – 11 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės administracijos prioritetinių valstybės tarnautojų mokymo tikslų ir mokymo grupių 2015 metams nustatymo“, 2014 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. DV – 137 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės administracijos prioritetinių valstybės tarnautojų mokymo tikslų ir mokymo grupių 2015 metams patvirtinimo“ nustatyti mokymo tikslai ir valstybės tarnautojų mokymo grupės.

Remiantis Savivaldybės pateikta informacija, 2014 m. 2 valstybės tarnautojai dalyvavo mokymuose „Korupcijos rizikos valdymo vertinimas“ (6 akademinės valandos), „Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas korupcijos prevencijos srityje“ (8 akademinės valandos); 3 valstybės tarnautojai dalyvavo 8 val. trukmės mokymuose „Mokymai apie valstybės valdymą ir kovą su korupcija“, „Korupcijos prevencijos auditas savivaldoje“. 2015 m. 1 valstybės tarnautojas dalyvavo specializuotuose korupcijos prevencijos mokymuose viešųjų pirkimų srityje, 2 valstybės tarnautojai dalyvavo specializuotuose korupcijos prevencijos mokymuose - teritorijų planavimo ir statybų sektoriuje. Be to, Specialiųjų tyrimų tarnybos 2015 m. organizuotame seminare „Korupcijos ir jos prevencija“, skirtame specialistams, atsakingiems už korupcijos prevencijos priemonių vykdymą savivaldybėse, dalyvavo 4 valstybės tarnautojai; seminare - diskusijoje „Korupcija ir jos prevencija vietos savivaldoje“ dalyvavo Savivaldybės administracijos direktorius ir direktoriaus pavaduotojas.

Akcentuotina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 648 patvirtintame Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano 1.1.8 punkte nustatyta priemonė: didinti korupcijos prevencijos ir korupcijos tyrimo specialistų žinias ir gebėjimus. Siekiant tinkamai ir efektyviai įgyvendinti šią priemonę, būtina nustatyti korupcijos prevencijos mokymų poreikį darbuotojams ir vadovams, kurie atsakingi už korupcijos prevenciją. Atkreiptinas dėmesys, kad korupcijos prevencijos mokymai turėtų būti organizuojami ne tik Savivaldybės valstybės tarnautojams, bet ir Savivaldybės įstaigų, įmonių ir organizacijų darbuotojams.

IŠVADA

Priemonė įgyvendinama; Savivaldybės administracija sudaro galimybes darbuotojams dalyvauti mokymuose korupcijos prevencijos klausimais.

PASIŪLYMAS

Siekiant didinti Savivaldybės įstaigų, įmonių ir organizacijų darbuotojų sąmoningumą, skatinti juos netoleruoti korupcijos apraiškų, vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 7 punktu, organizuoti minėtiems darbuotojams periodinius mokymus korupcijos prevencijos klausimais.

7.2. Padalinio, skirto vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę įstaigoje, steigimas arba atsakingo asmens, kuriam pavedama atlikti šią funkciją, paskyrimas

Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, valstybės ir savivaldybių bei nevalstybinės įstaigos, įgyvendindamos šį įstatymą, turi

teisę teisės aktų nustatyta tvarka steigti padalinius, skirtus vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę, ar paskirti asmenis, kuriems pavedama atlikti šią funkciją.

Pagal Savivaldybės 2015 - 2019 m. korupcijos prevencijos programą, *„Programos įgyvendinimą koordinuoja Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskirtas darbuotojas, atsakingas už korupcijos prevenciją ir kontrolę.“*

Savivaldybėje nėra įsteigto padalinio, skirto vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę, tačiau pagal Savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. DV - 18 patvirtintą Žemės ūkio skyriaus vedėjo pareigybės aprašymą, šias pareigas einantis valstybės tarnautojas *„vykdo korupcijos prevencijos, kontrolės ir bendradarbiavimo funkcijas, nustatytas Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 607, ir atsako už tinkamą jų įgyvendinimą.“*

IŠVADA

Korupcijos prevencijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata įgyvendinama.

7.3. Antikorupcijos komisija

Nuolatinę (kadencijos laikotarpiui) Antikorupcijos komisiją Savivaldybės taryba sudarė 2015 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. T1-65 „Dėl antikorupcijos komisijos sudarymo“. Antikorupcijos komisija sudaryta iš 5 narių. Atsižvelgiant į Vyriausybės atstovo Panevėžio apskrityje tarnybos 2015 m. rugpjūčio 21 d. teikimą Nr. T-21(2.1) „Dėl Antikorupcijos komisijos sudėties pakeitimo“, Savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. T1-126 Komisijos sudėtis buvo pakeista, vietoje seniūnijos seniūno į Komisijos sudėtį įtrauktas seniūnaitijos seniūnaitis. Komisija vadovaujasi Antikorupcijos komisijos nuostatais, patvirtintais Savivaldybės tarybos 2015 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. T1 - 66.

Pagal Savivaldybės informaciją, komisija organizavo 3 posėdžius, dalyvavo rengiant Savivaldybės kovos su korupcija programą, svarstė sritis, kuriose tikslinga nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę 2016 m. Savivaldybės interneto tinklalapio skiltyje „Korupcijos prevencija“ skelbiama Antikorupcijos komisijos sudėtis, Komisijos nuostatai, informacija apie planuojamus ir įvykusius posėdžius, svarstytus klausimus, priimtus sprendimus. Pozityvu, kad interneto tinklalapyje nurodoma, jog į Antikorupcijos komisiją galima kreiptis, norint pranešti apie korupcijos apraiškas ar įtarimus apie tokio pobūdžio veikas Savivaldybės administracijos, Savivaldybės įstaigų, įmonių darbuotojų veikloje.

IŠVADA

Savivaldybėje veikia Antikorupcijos komisija, jos veikla reglamentuota, pristatoma Savivaldybės interneto tinklalapyje.

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
Pasvalio rajono savivaldybės veiklos srityse
3 priedas

**ANALIZUOJANT KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ
ĮGYVENDINIMĄ, VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA**

1. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas (2012 m. spalio 17 d. įstatymo IX-904 redakcija).
2. Savivaldybės korupcijos prevencijos programos rengimo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2014 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. 185.
3. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601.
4. Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243.
5. Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170.
6. Pasvalio rajono savivaldybės korupcijos prevencijos 2015–2019 metų programa, patvirtinta 2015 m. gruodžio 22 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-190.
7. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014-12-05 įsakymas Nr. DV-655 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės institucijų norminių teisės aktų projektų antikorupcinio įvertinimo“.
8. 2015 m. rugpjūčio 27 d. Savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-94 „Dėl pareigybių sąrašo patvirtinimo“.
9. Pasvalio rajono savivaldybės Antikorupcijos komisijos nuostatai, patvirtinti 2015 m. birželio 25 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-66.
10. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. DV – 11 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės administracijos prioritetinių valstybės tarnautojų mokymo tikslų ir mokymo grupių 2015 metams nustatymo“.
11. Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. kovo 5 d. įsakymas Nr. DV – 137 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės administracijos prioritetinių valstybės tarnautojų mokymo tikslų ir mokymo grupių 2015 metams patvirtinimo“.

12. Juridinio ir personalo skyriaus vyriausiojo specialisto pareigybės aprašymas, patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. DV -212.

13. Antikorupcijos komisijos nuostatai, patvirtinti Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. birželio 25 d. sprendimu Nr.T1 - 66.

14. Žemės ūkio skyriaus vedėjo pareigybės aprašymas, patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. DV - 118.

15. Pasvalio rajono savivaldybės interneto tinklalapio www.pasvalys.lt skiltyje „Korupcijos prevencija“ skelbiama informacija apie korupcijos prevencijos programas, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymus, teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą, informacijos apie asmenį surinkimą, nusišalinimo atvejus.

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės
Pasvalio rajono savivaldybės veiklos srityse
4 priedas

**STT 2016-09 - korupcijos rizikos analizės išvadoje Nr.
pateiktų pasiūlymų įgyvendinimas**

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimo Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 98-4339) 19 punktu, per 3 mėnesius nuo Išvados gavimo STT Panevėžio valdybai turi būti pateikta informacija apie Išvadoje nurodytų rekomendacijų vykdymą arba numatomą įgyvendinimą.

Eil. Nr.	Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijos	Pasvalio rajono savivaldybėje įgyvendintos ar planuojamos įgyvendinti priemonės
	Pateikiamos visos rekomendacijos pagal STT korupcijos rizikos analizės išvadą.	Atsižvelgta – detalizuoti nurodant, kaip įgyvendinta. Atsižvelgta iš dalies – detalizuoti nurodant, kaip įgyvendinta. Pagrįsti, kodėl atsižvelgta iš dalies. Neatsižvelgta – pagrįsti, kodėl neįgyvendinta.